

Uwchraddio'r Grid

Pentir i Drawsfynydd

The Great Grid Upgrade

Pentir to Trawsfynydd

PTNO-AEC-ZZZZ-ZZZZZZ-RPT-ES-000034

Prosiect i Atgyfnerthu'r cysylltiad rhwng Pentir a Thrawsfynydd

Pentir to Trawsfynydd Reinforcement Project

Gwaith Pentir: Datganiad Cynllunio
Medi 2025

nationalgrid

Cynnwys

1.	Cyflwyniad	1
1.1	Cyflwyniad	1
1.2	Prosiect Atgyfnerthu'r llinell rhwng Pentir a Thrawsfynydd	1
1.3	Y Gwaith Arfaethedig	3
1.4	Yr Ymgeisydd	4
1.5	Pwrpas a Strwythur y Datganiad Cynllunio hwn	4
1.6	Ffurf a Strwythur y Cais Cynllunio	5
1.7	Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol	6
2.	Yr Angen a'r Budd	7
2.1	Polisi a Chefnidir Deddfwriaethol	7
2.2	Yr Angen a Manteision y Prosiect a'r Gwaith Arfaethedig	8
2.3	Gofynion Capasiti'r Cysylltiad Grid	10
3.	Y Safle a'r Ardal Gyfagos	11
3.1	Disgrifiad o Safle'r Gwaith Arfaethedig	11
3.2	Disgrifiad o'r Ardal Gyfagos	12
3.3	Dynodiadau Amgylcheddol	12
3.4	Dyraniadau a Dynodiadau y Polisi Cynllunio Lleol	14
3.5	Hanes Cynllunio Perthnasol	15
4.	Y Gwaith Arfaethedig	18
4.1	Cyflwyniad	18
4.2	Cael Gwared ar Offer Trydanol Presennol	18
4.3	Offer Newydd	18
4.4	Mynediad	19
4.5	Adeiladu	20
4.6	Gweithredu	21
5.	Ymgynghoriad Cyn Ymgeisio	22
5.1	Ymgysylltu Cyn Ymgeisio gyda Chyngor Gwynedd	22
5.2	Ymgysylltu Cyn Ymgeisio gyda Rhanddeiliaid Eraill	22
5.3	Ymgysylltu Cyn Ymgeisio Statudol	22

6.	Cyd-destun y Polisi Cynllunio	23
6.1	Cyflwyniad	23
6.2	Y Cynllun Datblygu	23
6.3	Ystyriaethau Perthnasol	25
7.	Arfarniad Cynllunio	28
7.1	Cyflwyniad	28
7.2	Egwyddor y Datblygiad	28
7.3	Tirwedd ac Amwynderau Gweledol	29
7.4	Dyluniad	30
7.5	Ecoleg a Chadwraeth Natur	30
7.6	Yr Amgylchedd Hanesyddol	33
7.7	Cyflwr y Tir	33
7.8	Y Risg o Lifogydd a Draeniad	34
7.9	Traffig a Thrafnidiaeth	34
7.10	Amwynderau	35
7.11	Effeithiau Cronnus	36
7.12	Y Gymraeg	37
8.	Cydbwysedd Cynllunio a Chasgliad	38
9.	Llyfryddiaeth	40

1. Cyflwyniad

1.1 Cyflwyniad

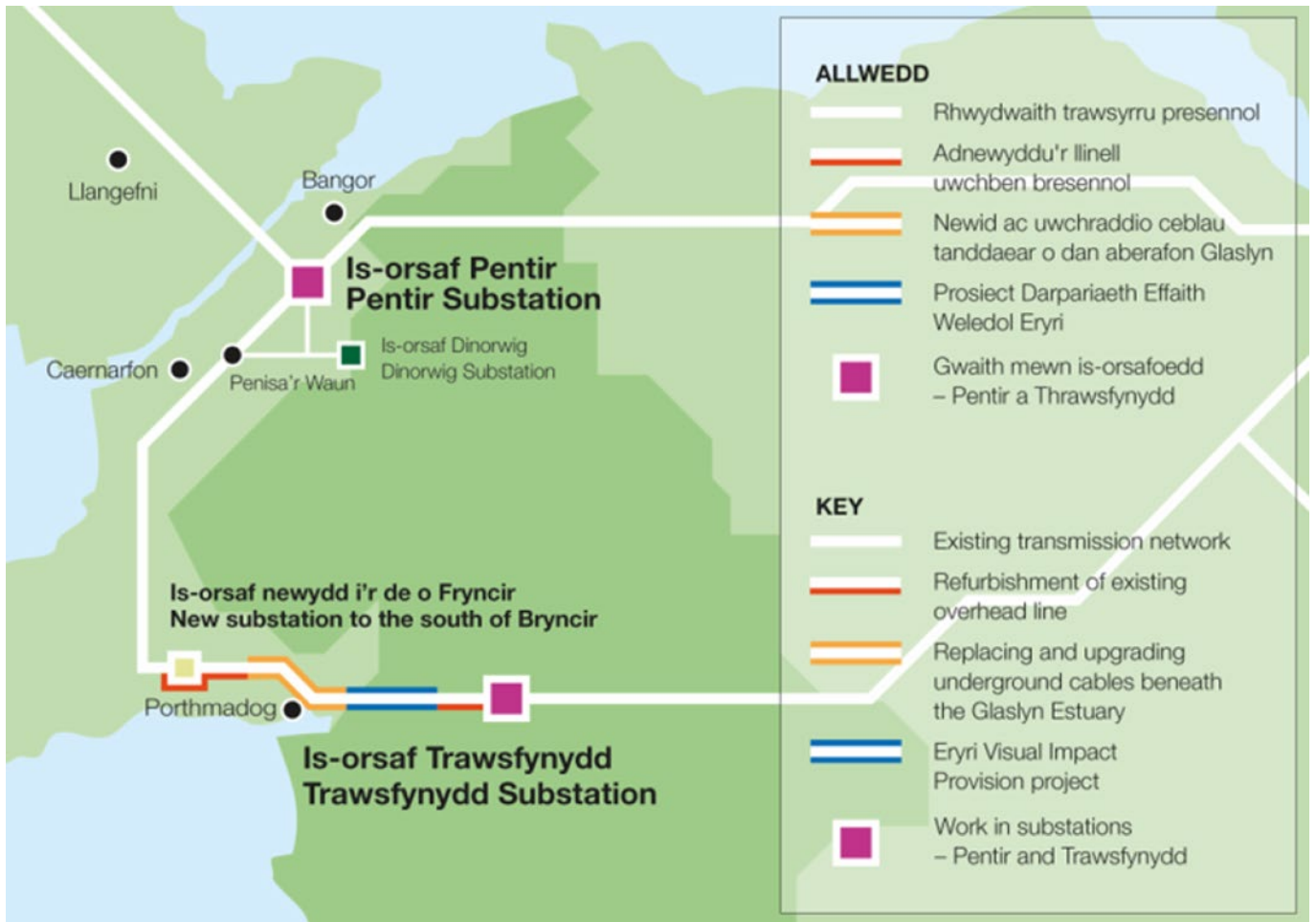
- 1.1.1 Paratowyd y Datganiad Cynllunio hwn i gyd-fynd â chais a wnaed gan National Grid Electricity Transmission plc (NGET) ('yr Ymgeisydd') am ganiatâd cynllunio llawn i ailosod y ceblau tanddaearol presennol; gosod ceblau tanddaearol newydd yn is-orsaf bresennol Pentir a gwaith ategol ('y gwaith arfaethedig').
- 1.1.2 Mae angen y cais cynllunio hwn ar gyfer datblygu is-orsaf bresennol Pentir yng ngogledd Cymru, sydd ei hangen i gefnogi Prosiect Atgyfnerthu ehangach Pentir i Drawsfynydd ('y Prosiect'). Mae Adran 2 y Datganiad Cynllunio hwn yn cynnwys rhagor o fanylion am yr angen ar gyfer y gwaith arfaethedig a'r Prosiect.
- 1.1.3 Mae'r gwaith arfaethedig yn 'ddatblygiad mawr', fel y'i diffinnir yn erthygl 2 Gorchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Gweithdrefn Rheoli Datblygu) (Cymru) 2012 (Cyf. 1-1), gan ei fod yn ddatblygiad a gyflawnir ar safle sydd ag arwynebedd o 1 hectar (ha) neu fwy. Mae safle'r cais wedi'i ddiffinio gan ffin y llinell goch yn **Ffigur 1** ac mae'n cwmpasu cyfanswm arwynebedd o 1.5 hectar. Bydd cais am ganiatâd cynllunio llawn yn cael ei gyflwyno i Gyngor Gwynedd ('y Cyngor') yn rhinwedd ei rôl fel yr Awdurdod Cynllunio Lleol (ACLI) perthnasol.
- 1.1.4 Yn unol ag adran 61Z Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (fel y'i diwygiwyd) (Cyf. 1-2), mae'r Ymgeisydd yn cynnal ymgynghoriad cyn ymgeisio statudol ar gyfer y gwaith arfaethedig. Pwrpas yr ymgynghoriad yw rhoi cyfle i dirfeddianwyr a meddianwyr cyffiniol, ymgynghoreion cymunedol (gan gynnwys aelodau lleol), ymgynghoreion arbenigol ac unrhyw ymgynghoreion anstatudol (yn ôl yr angen) adolygu a rhoi sylwadau ar y cynigion a'r gwaith a wnaethpwyd hyd yma, cyn cyflwyno'r cais cynllunio i'r Cyngor.
- 1.1.5 Mae'r Datganiad Cynllunio hwn yn rhan o'r gyfres o ddogfennau cais cynllunio a baratowyd i alluogi ymgysylltu effeithiol â chymunedau a rhanddeiliaid i lywio ac ailadrodd y cais cynllunio ffurfiol, gan sicrhau cydymffurfiaid â'r gofynion statudol ar yr un pryd.

1.2 Prosiect Atgyfnerthu'r llinell rhwng Pentir a Thrawsfynydd

- 1.2.1 Mae'r Prosiect yn cynnwys atgyfnerthu llinellau uwchben a cheblau ar y cylchedau presennol (cylched 'mewndirol' A, a chylched 'arfordirol' B) rhwng is-orsafydd Pentir a Thrawsfynydd yng ngogledd-orllewin Cymru. Mae'r Prosiect yn rhan o'r uwchraddiadau trawsyrru rhwydwaith ehangach sydd eu hangen i hwyluso'r gwaith o gysylltu 50 Gigawat (GW) o ynni gwynt ar y môr erbyn 2030 (5.48 GW yn rhanbarth y gogledd-orllewin). Cadarnhawyd hyn yn Asesiad o Opsiynau Rhwydwaith (NOA) y Gweithredwr System Ynni Cenedlaethol (NESO) 2022 (Cyf. 1-3) a'r Dyluniad Rhwydwaith Cyfannol (HND) 2022 (Cyf. 1-4).
- 1.2.2 Mae'n rhaid i'r Ymgeisydd sicrhau cydsyniad ar gyfer gwaith arall sy'n rhan annatod o broses adeiladu, gweithredu a chynnal a chadw'r Prosiect ehangach. Mae'r cydsyniadau sy'n gysylltiedig â'r gwaith arall hwn wedi'u nodi isod ac yn cael eu dangos yn **Ffigur 1** isod.

- 1.2.3 Mae angen caniatâd cynllunio llawn gan yr ACLI perthnasol ar gyfer y canlynol:
- **Bryncir** - Is-orsaf 400/132 kV newydd i'r de o bentref Bryncir ('Is-orsaf Bryncir'). Ceblau 132kV tanddaearol newydd (rhan o'r llwybr) i gysylltu llwybr DB presennol Scottish Power Electricity Networks (SPEN) ag is-orsaf newydd Bryncir.
 - **Ceblau Glaslyn** - estyniad i Gompownd Selio Pen Ceblau (CSEC) presennol y Wern; disodli Ceblau Glaslyn a'r seilwaith cysylltiedig gyda rhannau 400 kV newydd (cylched 'mewndirol' A, a chylched 'arfordirol' B) rhwng CSEC y Wern a CSEC newydd Minffordd; codi uchder y llawr yn y Tŷ Pen Twannel ym Minffordd, a ganiatawyd o'r blaen gan Brosiect Darpariaeth Effaith Weledol Eryri (EVIP), gwaredu CSEC presennol y Garth, a gwaredu rhannau diangen o'r ceblau 400 kV a 132 kV presennol, a gwneud rhannau o geblau diangen Glaslyn, a adawyd yn y fan a'r lle, yn ddiogel.
 - **Trawsfynydd** - Gosod ceblau tanddaearol newydd, gosod adweithydd siynt a nenbont newydd.
- 1.2.4 Cydsyniad Adran 37 o dan Ddeddf Trydan 1989 (Cyf. 1-5):
- **Bryncir** - Ailosod Tŵr 4ZC067 a gwifrau yn is-orsaf arfaethedig Bryncir.
 - **Bryncir** - Gosod llinell uwchben 132kV newydd (ar gyfer rhan o'r llwybr) i gysylltu llwybr DB presennol SPEN ag Is-orsaf Bryncir, a gwaredu rhan segur llwybr DB SPEN.
 - **Trawsfynydd** - Diwygio gwifrau presennol Tŵr 4ZC005, creu nenbont newydd yn yr is-orsaf, a gwneud newidiadau i aliniad ffens ffin de-orllewinol caeadle'r is-orsaf.
- 1.2.5 Mae'r Prosiect yn cynnwys gwaith yn, a rhwng, is-orsaf Pentir (SH 559677), tua 4.5 km i'r de-orllewin o Fangor, ac is-orsaf Trawsfynydd (SH 691384), tua 1.2 km i'r de o Gellilydan, yn ardaloedd gweinyddol Cyngor Gwynedd ac Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri. Dangosir lleoliadau gwaith y Prosiect yn y Datganiad Amgylcheddol (DA), **Ffigur 7.2.1**.
- 1.2.6 Mae'r gwaith arfaethedig sy'n rhan o'r cais cynllunio hwn yn cael ei grynhai yn Adran 1.3 a'i ddisgrifio'n fanylach yn Adran 4. Bydd angen cydsyniad dilynol ar gyfer gwaith arall sy'n gysylltiedig â'r Prosiect ehangach, a ddisgrifir ym mharagraffau 1.2.3 ac 1.2.4, naill ai drwy Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (fel y'i diwygiwyd) (Cyf. 1-2) neu'r Ddeddf Trydan (Cyf. 1-5). Bydd datblygiadau sy'n cynnwys y gwaith arfaethedig yn safleoedd Bryncir, Ceblau Glaslyn ac Is-orsaf Trawsfynydd, fel y disgrifir ym mharagraff 1.2.4, yn destun ceisiadau cynllunio ar wahân.

Ffigur 1: Diagram o'r Prosiect

1.3 Y Gwaith Arfaethedig

1.3.1 Mae'r gwaith arfaethedig yn cynnwys gwaith o fewn ffin weithredol caeadle presennol is-orsaf Pentir. Dyma ddisgrifiad o'r datblygiad:

"Ailosod y ceblau tanddaearol presennol, gosod ceblau tanddaearol newydd ar draws safleoedd yn is-orsaf bresennol Pentir; a gwaith atodol"

1.3.2 Mae Adran 4 y Datganiad Cynllunio hwn yn cynnwys rhagor o fanylion am y gwaith arfaethedig, ac mae disgrifiad o'r cynllun a'r trefniadau mynediad yn y Datganiad Dylunio a Mynediad, sy'n cefnogi'r cais cynllunio hwn.

1.3.3 Gofynnir am ganiatâd cynllunio llawn ar gyfer y gwaith arfaethedig. Fodd bynnag, ar wahân i'r Prosiect ehangach, byddai'r gwaith arfaethedig yn gyfwerth â gwaith sy'n elwa o gydsyniad tybiedig, gan ddileu'r angen am ganiatâd cynllunio llawn, gan olygu datblygiad a ganiateir o dan Atodlen 2, Dosbarth G, Rhan 17 Gorchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Datblygu Cyffredinol a Ganiateir) 1995 (fel y'i diwygiwyd) (GDPO 1995) (Cyf. 1-6), sy'n berthnasol i Gymru. Mae Dosbarth G yn berthnasol i ymgymeriadau trydan ac mae'n nodi'r gwaith a wneir gan ymgymerywyr statudol ar gyfer cynhyrchu, trawsyrru neu gyflenwi trydan at ddibenion eu hymgymeriad. Mae'r Ymgeisydd yn ymgymwr statudol ac felly mae'n elwa o gydsyniad tybiedig a roddir gan Ddosbarth G (a). Mae datblygiadau a ganiateir o dan Ddosbarth G (a) yn cynnwys gosod neu amnewid llinell drydan i mewn, ar, dros neu o dan y tir, ac adeiladu siafftau a thwneli a

gosod neu amnewid colofnau bwydo neu wasanaethu, neu drawsnewid gorsafoedd neu siambrau newid sy'n rhesymol angenrheidiol yng nghyswllt llinell drydan.

- 1.3.4 Mae GDPO 1995 (fel y'i diwygiwyd) yn cadarnhau mai dim ond os yw gwaith yn cydymffurfio ag amodau G.1 (a) a G.2 (a) y mae datblygiad a ganiateir gan Ddosbarth G yn gydsyniad tybiedig. Nid yw'r un o'r amodau hyn yn ymwneud â'r gwaith arfaethedig. Fodd bynnag, mae erthygl 3 (10) o GDPO 1995 (fel y'i diwygiwyd) yn cadarnhau nad yw'r Gorchymyn yn caniatáu datblygiad os yw'n ddatblygiad Atodlen 2 o fewn ystyr Rheoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Asesu Effeithiau Amgylcheddol) (Cymru) 2017 (Cyf. 1-7). Mae'r gwaith arfaethedig yn rhan o'r Prosiect ehangach, sy'n ddatblygiad ag Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol (AEA), ac felly nid yw'n elwa o gydsyniad tybiedig fel datblygiad a ganiateir o dan Ddosbarth G, Rhan 17 o Atodlen 2 GDPO 1995 (fel y'i diwygiwyd). Mae angen caniatâd cynllunio llawn ar gyfer y gwaith arfaethedig.
- 1.3.5 Oherwydd brys y gwaith uwchraddio seilwaith sy'n gysylltiedig â'r Prosiect, mae'r gwaith wedi cael ei nodi fel rhan o fframwaith Buddsoddiad Strategol Carlam mewn Prosiectau Trawsyrru (ASTI) Ofgem (Cyf. 1-8), sy'n cynnwys penderfyniadau i symleiddio'r broses cymeradwyo rheoleiddiol.

1.4 Yr Ymgeisydd

- 1.4.1 Mae'r Ymgeisydd yn gweithredu'r system trawsyrru trydan ym Mhrydain Fawr ac mae'n berchen ar y system honno yng Nghymru a Lloegr. Mae trosglwyddo trydan ym Mhrydain Fawr yn gofyn am ganiatâd drwy drwydded a roddir o dan Adran 6(1)(b) o Ddeddf Trydan 1989 (Cyf. 1-5) ('y Ddeddf Trydan'). Mae'r Ymgeisydd wedi cael trwydded trawsyrru ac mae'n rhwym wrth y rhwymedigaethau cyfreithiol, sydd wedi'u nodi yn y Ddeddf Trydan ac yn y drwydded drawsyrru.
- 1.4.2 Yr Ymgeisydd yw'r unig gwmni sydd â thrwydded i drawsyrru trydan yng Nghymru a Lloegr. O dan Adran 9 o'r Ddeddf Trydan, mae'n ofynnol i'r Ymgeisydd, yn unol â'r swyddogaethau hyn, ddatblygu a chynnal system effeithlon, gydlynol ac economaidd o drawsyrru trydan i hwyluso cystadleuaeth wrth gyflenwi a chynhyrchu trydan.

1.5 Pwrpas a Strwythur y Datganiad Cynllunio hwn

- 1.5.1 Dyma strwythur y Datganiad Cynllunio hwn:
- Mae Pennod 1: Cyflwyniad, yn cyflwyno'r gwaith arfaethedig a'r Prosiect, gan ddarparu cyd-destun ar gyfer paratoi'r Datganiad Cynllunio hwn a'r cais cynllunio, a darparu trosolwg o gynnwys y cais cynllunio a'r Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol (AEA).
 - Mae Pennod 2: Yr Angen, yn nodi'r anghenion cyffredinol ar gyfer y gwaith arfaethedig.
 - Mae Pennod 3: Y Safle a'r Cyffiniau, yn darparu disgrifiad o safle'r gwaith arfaethedig a'r ardal gyfagos, gan gynnwys dynodiadau statudol ac anstatudol, dyraniadau polisi cynllunio, y cyd-destun gofodol mewn perthynas â'r Prosiect a throsolwg o'r hanes cynllunio perthnasol sy'n gysylltiedig â safle'r gwaith arfaethedig.
 - Mae Pennod 4: Y Gwaith Arfaethedig, yn darparu manylion pob elfen sy'n gysylltiedig â'r gwaith arfaethedig, y trefniadau mynediad ac yn rhoi trosolwg o'r gwaith adeiladu, sy'n rhan o brosiect Atgyfnerthu ehangach Pentir i Drawsffynydd.

- Mae Pennod 5: Ymgynghoriad Cyn Ymgeisio, yn darparu trosolwg o'r ymgynghoriad cyn ymgeisio a gynhaliwyd ar gyfer y gwaith arfaethedig, gan gynnwys ymgysylltu â Chyngor Gwynedd a rhanddeiliaid perthnasol, a manylion yr ymgynghoriad cyn ymgeisio statudol sydd i'w gynnal.
- Mae Pennod 6: Cyd-destun y Polisi Cynllunio, yn darparu trosolwg o ddeddfwriaeth allweddol sy'n berthnasol i'r gwaith arfaethedig, gan nodi'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol a'r Cynllun Datblygu Lleol, ac ystyried unrhyw bolisïau perthnasol sydd wedi'u cynnwys yn y dogfennau hyn. Ar ben hynny, amlinellir y polisïau a'r deddfwriaethau y gellir eu hystyried wrth wneud penderfyniad ar y cais yn y bennod hon.
- Mae Pennod 7: Arfarniad Cynllunio, yn cyflwyno arfarniad o gydymffurfiaeth y gwaith â'r polisi cynllunio allweddol a nodir ym Mhennod 6 y Datganiad Cynllunio hwn.
- Mae Pennod 8: Cydbwysedd Cynllunio a Chasgliad, yn darparu crynodeb o'r cydbwysedd cynllunio ar ôl gwerthuso'r gwaith arfaethedig.

1.6 Ffurf a Strwythur y Cais Cynllunio

- 1.6.1 Dylid darllen y Datganiad Cynllunio hwn gyda dogfennau ehangach y cais a amlinellir yn **Nhabl 1-1** isod. Mae'r dogfennau cais hyn wedi cael eu paratoi i gyfrannu at yr ymgynghoriad cyn ymgeisio statudol. Ar ôl i'r ymgynghoriad cyn ymgeisio ddod i ben, bwriedir cwblhau'r dogfennau hyn at ddibenion cyflwyno'r cais cynllunio ffurfiol i'r Cyngor benderfynu arno.

Tabl 1-1 Dogfennau'r Cais

Dogfennau'r Cais
Ffurflenni a Thystysgrifau
Ffurflen gais
Cynlluniau a Gwybodaeth Berthnasol
Cynllun Lleoliad y Safle (1:2500)
Cynllun y Safle Presennol (graddfa 1:500 neu 1:200)
Cynllun Arfaethedig y Safle (1:1000)
Gwaith Arfaethedig (1:200)
Rhannau Presennol ac Arfaethedig (1:100)
Gwaith Tanddaearol Arfaethedig (1:200)
Dogfennau Technegol
Datganiad Cynllunio
Datganiad Dylunio a Mynediad
Adroddiad yr Ymgynghoriad Cyn Ymgeisio

Datganiad Amgylcheddol

Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd

Datganiad Budd Net i Fioamrywiaeth a Seilwaith Gwyrdd

Datganiad Iaith Gymraeg

1.7 Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol

- 1.7.1 Sgrinio'r Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol (AEA) yw'r broses o benderfynu a yw prosiect yn dod o dan y disgrifiadau neu'r trothwyon yn Atodlen 1 a 2 Rheoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol) (Cymru) 2017 ('Rheoliadau CGTh AEA 2017') (Cyf. 1-7) neu Reoliadau Gwaith Trydan (Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol) (Cymru a Lloegr) 2017 (Rheoliadau AEA Gwaith Trydan 2017) (Cyf. 1-38) ac a oes posibilrwydd o effeithiau sylweddol ar yr amgylchedd.
- 1.7.2 Nid oes unrhyw elfen o'r Prosiect yn dod o fewn y datblygiadau a nodwyd yn Atodlen 1 Rheoliadau CGTh AEA 2017 na Rheoliadau AEA Gwaith Trydan 2017, ac nid oes yr un ohonynt yn fath o ddatblygiad a ddisgrifir yn Atodlen 2 Rheoliadau CGTh AEA 2017. Fodd bynnag, mae NGET yn ymwybodol y canfuwyd bod gan y Rheoliadau "*gwmpas a phwrpas eang*" ac y gellid ystyried elfen Ceblau Glaslyn y Prosiect yn brosiect datblygu trefol o dan Atodlen 2: Prosiectau Seilwaith, oherwydd bod arwynebedd cyffredinol y datblygiad yn fwy na 5 hectar (ha).
- 1.7.3 Gofynnwyd am Farn Sgrinio ar gyfer elfen Ceblau Glaslyn y Prosiect gan Gyngor Gwynedd ar 6 Medi 2024, a derbyniwyd Barn Sgrinio ar 10 Hydref 2024 yn cadarnhau y byddai angen AEA. Cynhyrchwyd AEA ar gyfer y Prosiect cyfan, fel y disgrifir ym **Mhennod 3 Datganiad Amgylcheddol (DA) Rhifyn 1: Cyflwyniad i'r Prosiect**. Oherwydd brys y gwaith uwchraddio seilwaith sy'n gysylltiedig â'r Prosiect, mae'r gwaith wedi cael ei nodi fel gwaith ASTI. Er mwyn cynnal rhaglen garlam, ni ofynnwyd am Farn Gwmpasu gan yr awdurdodau cymwys a fydd yn derbyn ceisiadau am ganiatâd. Yn hytrach, mae cam cwmpasu'r broses AEA wedi cael ei ymgorffori yn y Datganiad Amgylcheddol (DA).
- 1.7.4 Mae'r DA yn nodi canfyddiadau AEA. Bydd y DA yn cyd-fynd â'r holl geisiadau am gydsyniad sy'n ofynnol gan y Prosiect, ac yn mynd i'r afael â gofynion o dan Reoliadau CGT AEA 2017 a Rheoliadau AEA Gwaith Trydan 2017. Nid oes gwahaniaethau sylweddol rhwng y ddwy set hyn o reoliadau o ran yr wybodaeth ofynnol i'w chynnwys mewn DA.

2. Yr Angen a'r Budd

2.1 Polisi a Chefnidir Deddfwriaethol

- 2.1.1 Mabwysiadwyd cytundeb Paris (Cyf. 1-9) ym mis Rhagfyr 2015 yng Nghynhadledd Newid Hinsawdd y Cenhedloedd Unedig (COP21). Cyflwynodd nod cyffredin ac ymrwymiad i leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr a chyfyngu ar gynnydd mewn tymheredd byd-eang i fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd. Roedd yn gytundeb pwysig yn y broses newid yn yr hinsawdd amlochrog, gan ei fod yn rhoi targedau lleihau allyriadau, sydd wedi'u rhwymo'n rhyngwladol, a thargedau cyfreithiol ar gyfer gwledydd datblygedig (gan gynnwys y Deyrnas Unedig) i leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr ar waith, gan ddod ag aelodau'r Cenhedloedd Unedig at ei gilydd i fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd ac addasu i'w effeithiau.
- 2.1.2 Ers hynny, mae'r DU wedi gwneud nifer o ymrwymadau cyfreithiol pellach i fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd a chyflawni amcanion Cytundeb Paris. Mae hyn yn cynnwys cyflwyno'r targed Sero Net ar gyfer allyriadau nwyon tŷ gwydr erbyn 2050 a diweddarau cyllidebau carbon sy'n rhwymo'n gyfreithiol i gapio allyriadau dros gyfnodau o bum mlynedd. Mae Llywodraeth y DU hefyd wedi datblygu a chyhoeddi nifer o ddogfennau polisi a strategaethau i sbarduno'r newid i sero net a darparu cyfleoedd i gynyddu effeithlonrwydd ynni.
- 2.1.3 Roedd y Papur Gwyn ar Ynni (Cyf. 1-10), a gyhoeddwyd ym mis Rhagfyr 2020, yn amlinellu strategaeth i drawsnewid y system ynni, gan fynd i'r afael ag allyriadau ar yr un pryd â pharhau i sicrhau cyflenwad trydan diogel a dibynadwy, a biliau fforddiadwy i gartrefi a busnesau. Adeiladwyd ar hyn gan y Strategaeth Sero Net (Cyf. 1-11), a gyhoeddwyd ym mis Hydref 2021, a oedd yn nodi cynllun hirdymor y newid ar draws yr economi i sero net a fydd yn digwydd dros y tri degawd nesaf. Roedd Strategaeth Diogelwch Ynni Prydain (BESS) (Cyf. 1-12), a gyhoeddwyd ym mis Ebrill 2022, a'r Cynllun Twf (Cyf. 1-13), a gyhoeddwyd ym mis Medi 2022, yn atgyfnerthu uchelgeisiau ymhellach a phwysigrwydd mynd i'r afael â bregusrwydd sylfaenol y DU i brisiau olew a nwy rhyngwladol, a lleihau dibyniaeth y DU ar olew a nwy wedi'u mewnfario. Mae *Powering Up Britain* (Cyf. 1-14), a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2023, yn nodi sut bydd y llywodraeth yn gwella diogelwch ynni'r DU, yn manteisio ar gyfleoedd economaidd y newid, ac yn cyflawni ymrwymadau sero net y DU.
- 2.1.4 Mae 'Cynllun Gweithredu Pŵer Glân 2030: oes newydd o drydan glân (Cyf. 1-21) a gyhoeddwyd ym mis Rhagfyr 2024, yn nodi targedau Llywodraeth y DU ar gyfer capasiti technolegau allweddol 2030 ar lefel genedlaethol a rhanbarthol, gan gynnwys uchelgais i gyflawni 43-50 gigawat (GW) o ynni gwynt ar y môr erbyn 2030. Mae'r Datganiad Polisi Cenedlaethol drafft diweddaraf, a gyhoeddwyd ym mis Ebrill 2025, yn cyfeirio'n benodol at Gynllun Gweithredu Pŵer Glân 2030 y Llywodraeth a'r angen am seilwaith ynni newydd sylweddol.
- 2.1.5 Mae gan Lywodraeth Cymru dargedau uchelgeisiol hefyd ar gyfer ynni adnewyddadwy, a'r rhwydwaith trawsyrru trydan, i wneud cyfraniadau sylweddol at ddatgarboneiddio a diogelwch ynni. Mae targed sero net Cymru yn tynnu sylw at ymrwymiad Llywodraeth Cymru i gyflawni sero net erbyn 2050, ac i Gymru ddiwallu'r hyn sy'n cyfateb i 100% o'i galw blynyddol am drydan o ffynonellau ynni adnewyddadwy erbyn 2035. Ar ben hynny, mae Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 (Cyf. 1-15) yn nodi cyllidebau carbon interim

Llywodraeth Cymru, sy'n dargedau cyfreithiol rwymol i leihau allyriadau o'u cymharu â lefelau 1990.

- 2.1.6 Mae Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU wedi gosod targedau uchelgeisiol ar gyfer datblygu ffynonellau ynni adnewyddadwy cynhenid newydd ar raddfa fawr dros y degawd nesaf. Yn 2017, gosododd Llywodraeth Cymru darged i ddiwallu'r hyn sy'n cyfateb i 70% o'r galw am drydan yng Nghymru o ffynonellau ynni adnewyddadwy erbyn 2030 fel rhan o'i hymrwymiad i ddyfodol mwy cynaliadwy i Gymru. Mae'r Adroddiad Cynhyrchu Ynni yng Nghymru diweddaraf (Cyf. 1-16) yn seiliedig ar ystadegau 2022 ac fe'i cyhoeddwyd ym mis Hydref 2023. Roedd hyn yn cadarnhau bod yr hyn sy'n cyfateb i tua 59% o'r trydan a ddefnyddir yng Nghymru bob blwyddyn yn dod o ffynonellau adnewyddadwy, gan weithio tuag at y targed o 70% erbyn 2030. Cafodd y targed hwn ei uwchraddio ym mis Gorffennaf 2023 i ddiwallu 100% o'r galw am drydan o ffynonellau ynni adnewyddadwy erbyn 2035 yn dilyn ymgynghoriad ar Dargedau Ynni Adnewyddadwy Cymru ym mis Ionawr 2023.
- 2.1.7 Cyhoeddodd Comisiwn Seilwaith Cenedlaethol Cymru ei adroddiad 'Paratoi Cymru ar gyfer Ynni Adnewyddadwy 2050' (Cyf. 1-17) ym mis Hydref 2023. Mae'r adroddiad hwn yn nodi *“bod Llywodraeth Cymru wedi gosod targedau i ddiwallu'r hyn sy'n cyfateb i 100% o'i galw blynyddol am drydan o ffynonellau adnewyddadwy erbyn 2035 ac i gyflawni sero net erbyn 2050”*. Fodd bynnag, mae hefyd yn nodi bod *“y lefelau presennol o gynhyrchu ynni adnewyddadwy... yn awgrymu y bydd angen ymyriadau ychwanegol sylweddol i gyrraedd y targed”*. Mae'n tynnu sylw at bwysigrwydd sicrhau bod gan Gymru system grid sy'n addas ar gyfer cynhyrchu ynni adnewyddadwy yn y dyfodol, ac mae'n argymhell, erbyn 2025, y dylai Ofgem ddiwygio'r system sy'n cynllunio ar gyfer ynni adnewyddadwy, ac sy'n darparu mynediad grid ar ei gyfer, er mwyn hwyluso darpariaeth cyflym.

2.2 Yr Angen a Manteision y Prosiect a'r Gwaith Arfaethedig

- 2.2.1 Sefydlodd Deddf Ynni 2023 (Cyf. 1-18) gynllunydd a gweithredwr system annibynnol i helpu i gyflymu'r broses o drawsnewid ynni ym Mhrydain Fawr, gan greu Gweithredwr y System Ynni Genedlaethol (NESO). Mae NESO yn seiliedig ar y profiad blaenorol fel Gweithredwr System Drydan (ESO) y National Grid. Ym mis Gorffennaf 2022, argymhellodd ESO ddyluniad rhwydwaith trydan newydd o'r enw Dylunio Rhwydwaith Cyfannol y Llwybr at 2030 (Cyf. 1-4), a fydd yn cysylltu 23 GW o ynni gwynt ar y môr. Nod Dylunio Rhwydwaith Cyfannol y Llwybr at 2030 yw helpu i ddatgloi uchelgais y Llywodraeth o 50 GW o ynni gwynt ar y môr erbyn 2030 drwy nodi un dull integredig i gefnogi'r gwaith o ddarparu trydan ar raddfa fawr o ynni gwynt ar y môr sy'n ofynnol ledled y DU.
- 2.2.2 Mae NESO yn adolygu gofynion a galluoedd y rhwydwaith bob blwyddyn, sy'n cynnwys y canlynol:
- Mae Senarios Ynni'r Dyfodol yn cael eu datblygu bob blwyddyn gan NESO, gyda mewnbwn gan y diwydiant a rhanddeiliaid eraill. Mae'r Senarios yn cynrychioli amrywiaeth o ffyrdd gwahanol a dibynadwy y gallai'r ynni esblygu, gan ystyried polisi a deddfwriaeth, gan gynnwys targedau sero net.
 - Mae Datganiad Deng Mlynedd Trydan yn asesiad blynyddol gan NESO, sydd, drwy ddefnyddio data o Senarios Ynni'r Dyfodol, yn nodi pwyntiau ar y system drawsyrro lle mae angen mwy o gapasiti rhwydwaith i sicrhau bod ynni'n cael ei ddarparu'n effeithlon ac yn ddibynadwy i'r lle mae ei angen.

- Mae Asesiad o Opsiynau Rhwydwaith yn nodi argymhelliad NESO o ran pa brosiectau atgyfnerthu ddylai gael buddsoddiad yn ystod y flwyddyn i ddod. Mae'r rhain yn cael eu hasesu gan NESO er mwyn sicrhau bod y datrysiadau mwyaf economaidd ac effeithlon yn cael eu hargymell i fynd rhagddynt, a bod eraill yn cael cyfarwyddyd i oedi neu stopio. Mae'r Asesiad yn defnyddio'r fethodoleg ddiweddaraf a gymeradwywyd gan Ofgem, ac allbynnau o Senarios Ynni'r Dyfodol a'r Datganiad Deng Mlynedd Trydan.

- 2.2.3 Un o'r dogfennau a gyhoeddwyd fel rhan o Dylunio Rhwydwaith Cyfannol y Llwybr at 2030 yw 'Asesiad o Opsiynau Rhwydwaith' (NOA) y National Grid. Mae hyn yn nodi pa brosiectau atgyfnerthu rhwydwaith ddylai gael buddsoddiad, a phryd. NOA diweddaraf y National Grid yw 'Adnewyddiad NOA 2021/22 (Cyf. 1-19), sy'n nodi 94 cynllun sy'n ofynnol i gyflawni uchelgais y Llywodraeth ar gyfer 50 GW o ynni gwynt ar y môr erbyn 2030; mae'n dangos nad oes digon o gapasiti trawsyrru yn y rhwydwaith trawsyrru trydan presennol yng ngogledd Cymru i gysylltu datblygiadau cynhyrchu pŵer ychwanegol ar raddfa fawr sydd wedi cael cydsyniad, a ragwelir ac y gellir eu rhagweld, yn enwedig o ynni adnewyddadwy ar y môr ym Môr Iwerddon oddi ar arfordir gogleddol Cymru ac arfordir gorllewinol Lloegr. 'Ailosod y ceblau rhwng Pentir a Thrawsfynydd' yw un o'r prosiectau a nodwyd fel opsiwn hanfodol Dylunio Rhwydwaith Cyfannol i gyflawni Llwybr at 2030. Y Dyddiad Gweithredu Cynharaf (EISD) ar gyfer y Prosiect yw 2027, a'r dyddiad cyflawni cynharaf yw 2028, gan ystyried gofynion rheoleiddio a chydsynio, gan gynnwys yr angen i sicrhau caniatâd cynllunio a chydsyniad adran 37.
- 2.2.4 Gan adeiladu ar yr uchelgais hon, cyhoeddodd NESO yr adroddiad 'Y Tu Hwnt i 2030' (*Beyond 2030*) (Cyf. 1-20), gan fapio'r ffordd tuag at ddyfodol ynni glân, diogel a fforddiadwy drwy hwyluso'r gwaith o gysylltu 21 GW ychwanegol o ynni gwynt ar y môr, gan osod y sylfeini ar gyfer system drydan wedi'i datgarboneiddio yn y DU. Tynnwyd sylw at uwchraddio rhwydwaith trydan Pentir i Drawsfynydd yn adroddiad NESO, 'Y Tu Hwnt i 2030'. Byddai'r Prosiect yn chwarae rhan bwysig yn y gwaith o wella rhwydwaith y Grid a helpu i hwyluso'r gwaith o gysylltu'r ynni gwynt ar y môr ychwanegol hwn.
- 2.2.5 Nod 'Cynllun Gweithredu Pŵer Glân 2030: oes newydd o drydan glân' (Cyf. 1-21) yw mynd i'r afael â'r tair prif her ynni: yr angen am gyflenwad ynni diogel a fforddiadwy, creu diwydiannau ynni newydd hanfodol, a'r angen i leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr. Mae Cynllun Gweithredu Pŵer Glân 2030 yn cydnabod y bydd angen tua dwywaith cymaint o seilwaith rhwydwaith trawsyrru newydd yn y grid cenedlaethol erbyn 2030 ag sydd wedi cael ei adeiladu yn ystod y degawd diwethaf. Mae'r Cynllun Gweithredu yn cydnabod yr angen i leihau'r amser cyflawni o'r dechrau i'r diwedd ar gyfer seilwaith trawsyrru newydd er mwyn darparu'r seilwaith angenrheidiol yn brydlon i gefnogi'r gwaith o ddatblygu prosiectau cynhyrchu ynni glân.
- 2.2.6 Bydd y gwaith arfaethedig yn darparu capasiti trawsyrru ychwanegol yng ngogledd Cymru sy'n hanfodol i ddosbarthu a defnyddio dulliau cynhyrchu ynni newydd a rhai sy'n bodoli eisoes yn yr ardal. Mae'r ceblau presennol yn agos at ddiwedd eu hoes weithredol ac, oherwydd y ffordd maent wedi cael eu gosod, ni fyddai modd iddynt weithredu ar y capasiti sydd ei angen yn awr. Mae angen newid y ceblau hyn ac ystyrir nad oes dewis arall addas yn lle disodli'r ceblau presennol. Os na chaiff y ceblau eu huwchraddio, byddant yn parhau'n llai effeithlon ac ni fyddai'n bosibl trosglwyddo'r trydan a gynhyrchir i ardaloedd lle mae ei angen. Bydd y capasiti ychwanegol yn caniatáu i ynni a gynhyrchir gan ffynonellau adnewyddadwy gael ei drosglwyddo o amgylch y rhanbarth a bydd yn helpu'r llywodraeth i gyrraedd targedau ar gyfer lleihau allyriadau carbon a chyflawni Sero Net. Mae'r gwaith arfaethedig yn rhan o'r prosiect Atgyfnerthu ehangach rhwng Pentir a Thrawsfynydd a, heb ailosod y ceblau tanddaearol presennol a'r gwaith atgyfnerthu seilwaith cysylltiedig, bydd y rhan hon o'r

prosiect yn creu tagfa, ac ni fydd amcanion y prosiect yn cael eu cyflawni. Mae polisi'r Llywodraeth yn cydnabod bod angen capasiti trawsyrru ychwanegol, ac mae'n amlinellu cefnogaeth yn benodol ar gyfer prosiect Atgyfnerthu Pentir i Drawsfynydd fel prosiect strategol a fydd yn atgyfnerthu ac yn cynyddu capasiti'r grid. Bydd y gwaith arfaethedig o fudd i'r rhanbarth drwy ddarparu cyflenwad diogel a dibynadwy o drydan.

- 2.2.7 Mae'r dogfennau a amlinellir uchod yn dangos bod cefnogaeth polisi glir ar gyfer darparu rhwydwaith trawsyrru trydan effeithlon ac effeithiol. Mae angen amlwg ar gyfer y Gwaith Arfaethedig i ddisodli hen linellau trawsyrru ac offer aneffeithlon, er mwyn darparu capasiti yn y rhwydwaith trawsyrru sy'n cael ei gydnabod gan bolisi cenedlaethol.

2.3 Gofynion Capasiti'r Cysylltiad Grid

- 2.3.1 Mae NESO hefyd wedi cyhoeddi cyfres o ddogfennau o dan y ddogfen 'Llwybr at 2030: Dyluniad rhwydwaith cyfannol i gefnogi'r gwaith o ddefnyddio ynni gwynt ar y môr ar gyfer sero net' (Gorffennaf 2022) i ymateb i uchelgeisiau Llywodraeth y DU sy'n ymwneud â gwynt ar y môr (gweler isod). Mae Crynodeb Gweithredol Dylunio Rhwydwaith Cyfannol y Llwybr at 2030 (HND) yn cydnabod, wrth i raddfa'r defnydd o ynni gwynt ar y môr gynyddu, felly hefyd y mae'r angen am seilwaith trawsyrru ychwanegol i ddarparu'r trydan a gynhrychir i gwsmeriaid. Mae'n datgan:

“Mae angen newid sylweddol i symud o'r capasiti presennol o 11.3 GW i 50 GW erbyn 2030, wrth gyflwyno'r ffermydd gwynt ychwanegol ar y môr eu hunain a'r rhwydwaith sydd ei angen i gysylltu ac i gludo'r trydan i ble y gellir ei ddefnyddio. Felly, mae meddwl yn arloesol wrth ddylunio rhwydweithiau yn bwysicach nag erioed er mwyn sicrhau bod pŵer fforddiadwy, glân a diogel yn cael ei ddarparu a'i fod yn cyflawni uchelgeisiau Llywodraeth y DU...”

Dim ond dechrau'r gwaith o ddarparu'r rhwydwaith trawsyrru sydd ei angen i hwyluso gwynt ar y môr 50 GW erbyn 2030 yw cyhoeddi'r HND arloesol.... Yn benodol, bydd angen lleihau'n sylweddol yr amser a gymerir i adeiladu seilwaith rhwydwaith trawsyrru ar y tir er mwyn cyflawni'r uchelgeisiau gwynt ar y môr a'r targedau sero net.”

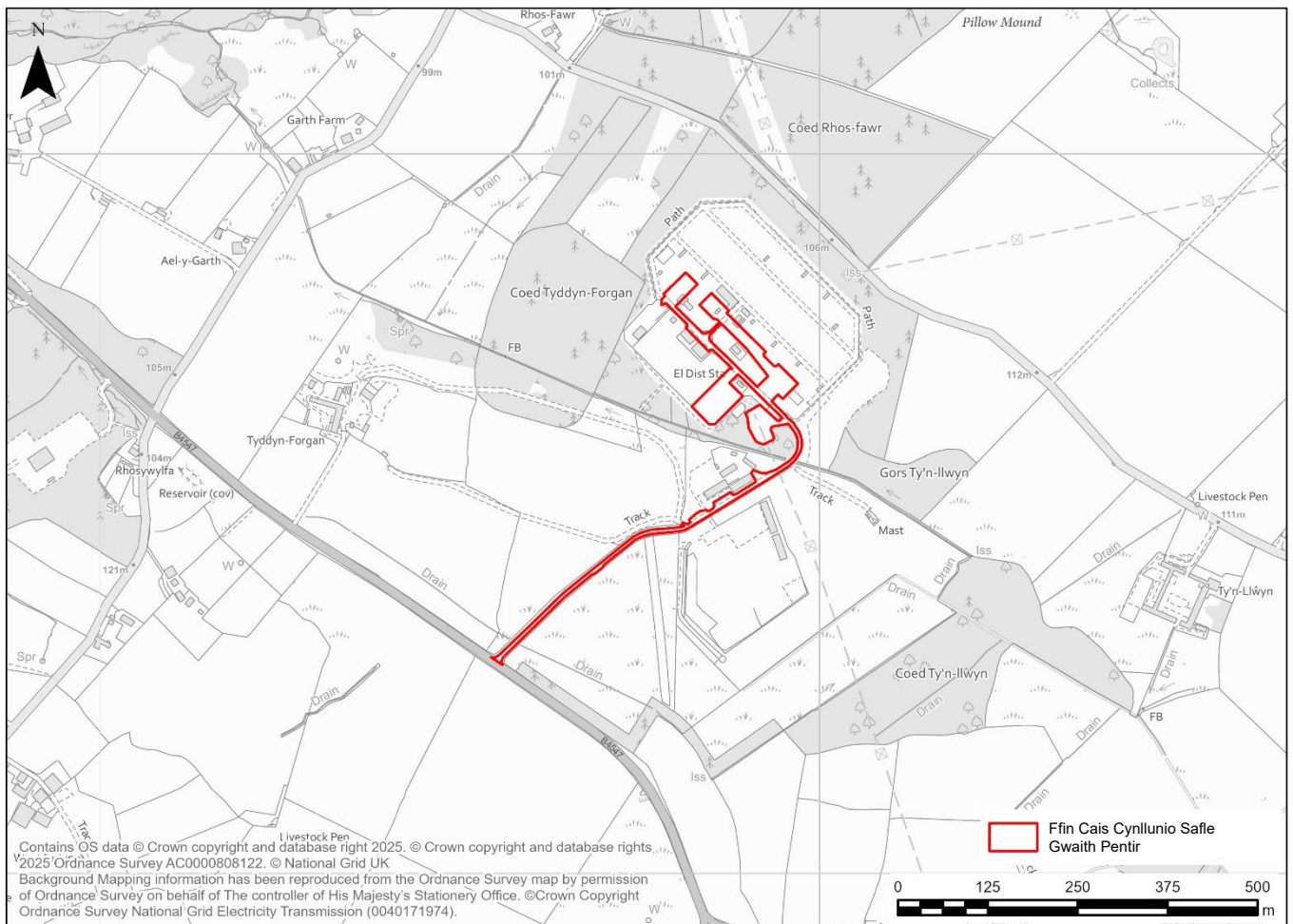
- 2.3.2 Mae'r Asesiad o Opsiynau Rhwydwaith, a gyhoeddwyd ym mis Gorffennaf 2022, yn rhan o'r gyfres o ddogfennau Llwybr at 2030. Mewn perthynas â Chymru, mae hyn yn nodi bod yr HND yn argymhell rhwydwaith cydlynol ar arfordir gorllewinol y wlad, a fydd yn arwain at fewnforio pŵer sylweddol i ogledd Cymru, a gofyniad i allforio'r pŵer hwn i ardaloedd o'r wlad sydd â mwy o alw ac i fodloni gofynion trosglwyddo ffiniau. Mae Tabl 3.10 yr Asesiad yn nodi bod 'ailosod y ceblau rhwng Pentir a Thrawsfynydd' ac 'Ail gylched drosglwyddo ar y llwybr presennol rhwng Pentir a Thrawsfynydd' yn opsiynau HND hanfodol ar gyfer Cymru a de-orllewin Lloegr. Dyma'r cydrannau sy'n ganolog i'r Prosiect, sy'n cynnwys ceblau a osodwyd yn y 1960au, sy'n ffactor cyfyngol ar y gylched ac sydd bellach yn dod i ddiwedd eu hoes weithredol. Mae gosod ceblau newydd yn hanfodol er mwyn gallu cynyddu capasiti'r rhwydwaith sy'n ofynnol i gyfrannu at dargedau ynni adnewyddadwy Llywodraeth Cymru a grynhwir uchod.
- 2.3.3 Mae'r angen am y Prosiect yn cael ei ddyrchafu ymhellach gan Ofgem, sy'n ei nodi fel un o'r prosiectau Buddsoddiad Strategol Carlam mewn Prosiectau Trawsyrru (ASTI). Mae prosiectau ASTI yn rhan o fframwaith cymeradwyo a chyllido rheoleiddiol newydd ar gyfer prosiectau trawsyrru ar y tir y mae Ofgem yn nodi sy'n ofynnol i gyflawni uchelgeisiau Sero Net 2030 y Llywodraeth. Er mwyn helpu i gyflawni'r uchelgeisiau hynny, mae Ofgem wedi nodi bod angen uwchraddio capasiti'r rhwydwaith trydan yng ngogledd Cymru yn sylweddol er mwyn gallu cysylltu ffermydd gwynt newydd ar y môr.

3. Y Safle a'r Ardal Gyfagos

3.1 Disgrifiad o Safle'r Gwaith Arfaethedig

3.1.1 Mae safle'r gwaith arfaethedig wedi'i ddiffinio gan ffin y llinell goch a ddangosir yn **Ffigur 2**, isod, ac mae yn rhanbarth gweinyddol Cyngor Gwynedd, tua 4.5km i'r de-orllewin o Fangor. Mae safle'r gwaith arfaethedig yn cynnwys ardal o tua 1.5 ha ac mae'n cynnwys tir yng nghaeadle presennol is-orsaf Pentir a'r ffordd fynediad bresennol sy'n arwain o'r briffordd fabwysiedig i'r caeagle. Mae ffin safle'r gwaith arfaethedig yn cynnwys rhan o is-orsaf bresennol Pentir, sy'n cynnwys cyfleusterau swyddfa a llesiant, manau storio dros dro a manau parcio. Gan fod y rhan o safle'r gwaith arfaethedig lle bydd offer newydd yn cael ei osod yng nghaeagle presennol yr is-orsaf, mae'n rhwym yn bennaf wrth seilwaith trydanol cysylltiedig. Mae mynediad i safle'r gwaith arfaethedig o'r B4547, ar hyd ffordd fynediad fetelaidd breifat i'r de.

Ffigur 2: Ffin llinell goch

3.2 Disgrifiad o'r Ardal Gyfagos

- 3.2.1 Mae'r ardal sy'n union o amgylch y rhan o safle'r gwaith arfaethedig sydd yng nghaeadle'r is-orsaf yn cynnwys seilwaith trydanol sy'n gysylltiedig ag is-orsaf Pentir, gyda'r ffordd fynediad a thu hwnt i ôl troed yr is-orsaf yn cael ei hamgylchynu'n bennaf gan goetir a thir amaethyddol. Yn bennaf, mae coed aeddfed yn amgylchynu'r is-orsaf ar bob ochr, ond mae llinellau uwchben a pheilonau cysylltiedig yn ymestyn dros rannau o'r ffiniau gogleddol a deheuol, tra bo'r fynedfa bresennol yn rhedeg i'r de. Mae ffin ogleddol safle'r gwaith arfaethedig wedi'i ffinio gan ffordd gul, Pont Felin, sy'n rhedeg yn fras o'r dwyrain i'r gorllewin. Y tu hwnt i ffordd gul Pont Felin mae rhagor o goetir, sy'n cynnwys coetir hynafol, a chaeau amaethyddol sy'n cael eu croesi gan y llinellau uwchben sy'n mynd i gyfeiriad gogledd-ddwyrainiol a gogledd-orllewinol. Mae caeau amaethyddol yn ymestyn y tu hwnt i ddwyrain a de safle'r gwaith arfaethedig, gyda llinell uwchben yn mynd i gyfeiriad y de-orllewin. Mae coetir hynafol yn ymestyn i'r gorllewin o safle'r gwaith arfaethedig, ac mae tir amaethyddol pellach y tu hwnt i hynny.
- 3.2.2 Mae nifer o ffermydd, adeiladau amaethyddol ac eiddo preswyl ynysig yng nghyffiniau safle'r gwaith arfaethedig, gyda'r agosaf tua 400 metr (m) i'r gorllewin. Mae safle gwersylla Rhos Fawr (sydd ar agor rhwng mis Awst a mis Medi) tua 350m i'r gogledd-orllewin o safle'r gwaith arfaethedig, tra bod pentref Pentir tua 1.5km i'r de-ddwyrain.
- 3.2.3 Mae'r rhwydwaith priffyrdd lleol yn cynnwys y B4547, sy'n darparu mynediad o'r de-ddwyrain i is-orsaf bresennol Pentir. Mae'r B4547 yn croestorri â'r A4244 a'r B4366 drwy gylchfan tua 500m i'r de o safle'r gwaith arfaethedig. Mae pedair Hawl Dramwy Gyhoeddus yn safle'r gwaith arfaethedig, neu yn agos ato. Yr Hawl Dramwy Gyhoeddus agosaf yw Llwybr Troed Pentir Rhif 14, sydd wedi'i leoli 730m i'r gogledd-orllewin o safle'r gwaith arfaethedig ar y pwynt agosaf.

3.3 Dynodiadau Amgylcheddol

- 3.3.1 Nid yw safle'r gwaith arfaethedig yn dod o dan unrhyw ddynodiadau statudol. Fel y cyflwynwyd ym **Mhennod 5: Ecoleg a Chadwraeth Natur o DA Rhifyn 2: Gwaith Pentir**, dyma'r safleoedd statudol agosaf o bwysigrwydd rhyngwladol o ran cadwraeth natur:
- Ardal Cadwraeth Arbennig (ACA) Eryri, 2.89km i'r de-ddwyrain;
 - ACA Y Fenai a Bae Conwy, 3.11km i'r gorllewin;
 - Ardal Gwarchodaeth Arbennig (AGA) Traeth Lafan, Bae Conwy, 6.06km i'r gogledd-ddwyrain;
 - ACA Afon Gwyrfaï a Llyn Cwellyn, 8.76km i'r de-orllewin;
 - ACA Glynllifon, 13.62km i'r de-orllewin;
 - ACA Coedydd Derw a Safleoedd Ystlumod Meirion, 17.09km i'r de-ddwyrain.
- 3.3.2 Mae wyth Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) o bwysigrwydd cenedlaethol o fewn 5km i safle'r gwaith arfaethedig:
- SoDdGA Eryri, 2.89km i'r de-ddwyrain;
 - SoDdGA Eithinog, 2.93km i'r gogledd;
 - Moelyci a Chors Tŷ'n y Caeau, 3.09km;

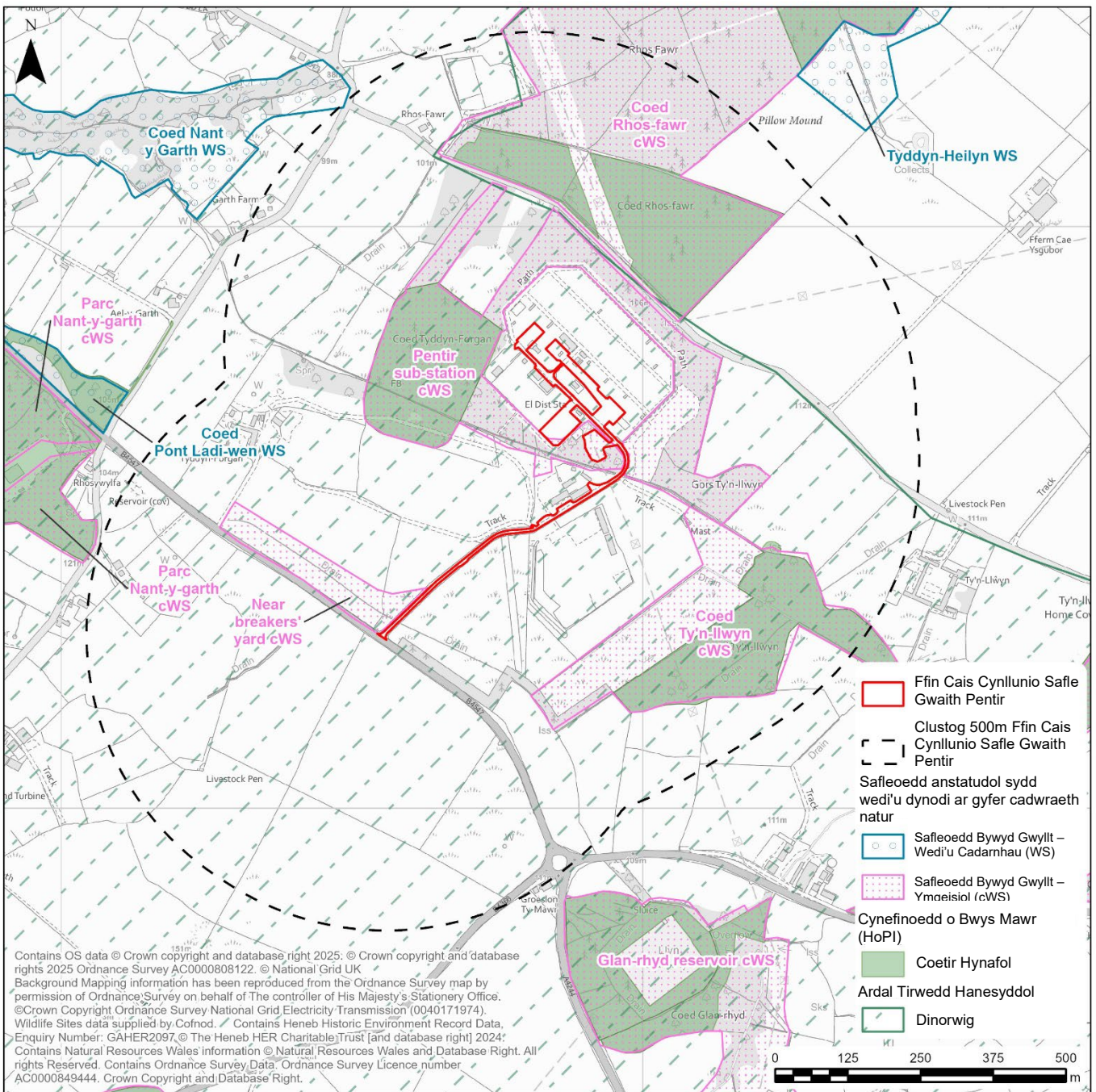
- Coedydd Afon Menai, 3.30km i'r gogledd-orllewin;
 - Glannau Porthaethwy, 3.61km i'r gogledd;
 - Sgistau Glas Ynys Môn, 4.34km i'r gogledd-orllewin;
 - Caeau Tyddyn Dicwm, 4.62km i'r dwyrain;
 - Llyn Padarn, 4.88km i'r de.
- 3.3.3 Mae Gwarchodfa Natur Leol Coed Cyrnol 3.68km i'r gogledd o safle'r gwaith arfaethedig, ac mae'n ardal o goetir cymysg a blaendraeth, sy'n rhoi golygfeydd o adar hirgoes.
- 3.3.4 Mae safle'r gwaith arfaethedig o fewn 500m i bum safle anstatudol sydd wedi'u dynodi ar gyfer cadwraeth natur. Mae'r rhain yn cynnwys:
- Safle Bywyd Gwylt Lleol Ymgeisiol Is-orsaf Pentir, sy'n cynnwys coetir conwydd a llydanddail, o amgylch holl gaeadle'r is-orsaf;
 - Safle Bywyd Gwylt Lleol Ymgeisiol, ger cwrt y torrwr cylched, sy'n cynnwys glaswelltir niwtral sydd wedi'i led-wella, wrth ymyl y ffordd fynediad;
 - Safle Bywyd Gwylt Lleol Ymgeisiol Coed Tŷ'n-llwyn, sy'n cynnwys coetir llydanddail a glaswelltir niwtral, tua 130m i'r de-ddwyrain;
 - Safle Bywyd Gwylt Lleol Ymgeisiol Coed Rhos-fawr, sy'n cynnwys coetir conwydd a glaswelltir asidaidd, tua 170m i'r gogledd-ddwyrain;
 - Safle Bywyd Gwylt Lleol Coed Nant y Garth, sy'n cynnwys coetir cymysg ar dir isel a nant, tua 500m i'r gogledd-orllewin.
- 3.3.5 Mae'r Dirwedd Genedlaethol agosaf, sef Ynys Môn, tua 3.5km i'r gorllewin. Y Parc Cenedlaethol agosaf yw Parc Cenedlaethol Eryri, tua 6km i'r dwyrain ar ei bwynt agosaf.
- 3.3.6 Mae safle'r gwaith arfaethedig yn Nhirwedd Hanesyddol Gofrestredig Dinorwig, sy'n dirwedd gofrestredig o ddiddordeb eithriadol ac arbennig i Gymru, fel y nodir gan y Gofrestr Anstatudol o Dirweddau o Ddiddordeb Hanesyddol yng Nghymru.
- 3.3.7 Mae Map Asedau Hanesyddol Cadw (Cyf. 1-22) yn cadarnhau nad oes unrhyw asedau hanesyddol dynodedig yn safle'r gwaith arfaethedig. Yr asedau hanesyddol dynodedig agosaf yw Heneb Gofrestredig tua 800m i'r de o safle'r gwaith arfaethedig; naw adeilad rhestredig tua 500m i'r de-ddwyrain; a 15 Heneb Genedlaethol o fewn 1km, sydd wedi'u crynhoi'n bennaf i'r de-ddwyrain a'r de-orllewin. Mae'r Heneb Genedlaethol agosaf yn rhan o Ffordd Rufeinig heb ei dynodi, a oedd yn cysylltu Segontium â Chaerhun ger Conwy (PRN 17566), a rhagwelir y bydd yn rhedeg drwy ben dwyreiniol safle'r gwaith arfaethedig, o'r gogledd-ddwyrain i'r de-orllewin.
- 3.3.8 Fel y dangosir ar Fapiau Risg Llifogydd ac Erydu Arfordirol Cyfoeth Naturiol Cymru (Cyf. 1-23), mae safle'r gwaith arfaethedig y tu allan i'r ardaloedd sydd wedi'u mapio o lifogydd o gyrsiau dŵr bach a llifogydd dŵr wyneb, ac felly mae mewn Parth Llifogydd 1, risg isel. Dangosir hefyd bod safle'r is-orsaf y tu allan i'r ardaloedd sydd wedi'u mapio o lifogydd afonol neu lanwol, ym Mharth Llifogydd A, ac mae perygl isel o lifogydd o'r ffynhonnell hon. Yn unol â Map Cyngor Datblygu Cyfoeth Naturiol Cymru (Cyf. 1-24), dangosir bod y mynediad presennol i is-orsaf Pentir yn croesi ardal o Barth Llifogydd B, gyda pherygl cymedrol o lifogydd o ddŵr wyneb a chysiau dŵr bach.

- 3.3.9 Mae caeau amaethyddol o amgylch safle'r gwaith arfaethedig yn cael eu categorio fel Dosbarthiad Tir Amaethyddol (ALC) Gradd 3a, 3b a 5 ar Fap Rhagweld Dosbarthiad Tir Amaethyddol 2 (Cyf. 1-25).

3.4 Dyraniadau a Dynodiadau Polisi Cynllunio Lleol

- 3.4.1 Mae safle'r gwaith arfaethedig o fewn ffin weinyddol Cyngor Gwynedd. Mae'r dyraniadau a'r dynodiadau a gynrychiolir ar Fap Cynigion Cynllun Datblygu ar y Cyd Ynys Môn a Gwynedd (Cyf. 1-26) (y CDLI) wedi cael eu hadolygu.
- 3.4.2 Mae Map Cynigion y CDLI yn cadarnhau bod safle'r gwaith arfaethedig o fewn ardal o dir heb gyfyngiadau ac nad oes dynodiadau na dyraniadau'n gysylltiedig â safle'r gwaith arfaethedig na'r tir cyfagos.
- 3.4.3 Mae cyrion gogledd-orllewinol Ardal Tirwedd Arbennig (SLA) Eryri tua 1.3 km i'r de-ddwyrain o safle'r gwaith arfaethedig. Mae SLA cefnwlod wledig Mynydd Bangor a Minffordd, ac SLA Ystâd y Faenol a'r Cyffiniau, tua 1.8km i'r gogledd-ddwyrain ac i'r gogledd-orllewin o safle'r gwaith arfaethedig, yn y drefn honno. Darperir darn o'r Map Cynigion, sy'n dangos lleoliad y tair SLA (mewn gwyrdd) yng nghyd-destun safle'r gwaith arfaethedig, yn **Ffigur 3** isod.
- 3.4.4 Mae Safle Bywyd Gwyllt Ymgeisiol (cWS) yn amgylchynu safle'r gwaith arfaethedig, a elwir yn cWS Is-orsaf Pentir. Mae'r cWS yn cynnwys coetir conwydd a llydanddail ac mae'n union wrth ymyl ôl troed yr is-orsaf. Mae cWS yn safle sy'n cael ei nodi am y tro cyntaf drwy arolwg pen desg cychwynnol i wirio ei ansawdd fel Safle Bywyd Gwyllt. Ar ôl gwneud hyn, bydd Polisi AMG 6: 'Gwarchod Safleoedd o Arwyddocâd Rhanbarthol neu Leol' yn berthnasol i cWS. Mae Polisi AMG 6 yn nodi y byddai cynigion sy'n achosi niwed sylweddol i safleoedd bywyd gwyllt yn cael eu gwrthod, oni bai fod angen cymdeithasol, amgylcheddol a/neu economaidd hollbwysig am y datblygiad, ac nad oes safle addas arall a fyddai'n osgoi cael effaith niweidiol ar safleoedd cadwraeth natur lleol.

Ffigur 3: Map Cyfyngiadau Safle Pentir

3.5 Hanes Cynllunio Perthnasol

3.5.1 Cynhaliwyd adolygiad o gofrestr cynllunio ar-lein Cyngor Gwynedd (Cyf. 1-28) ar 10 Mehefin 2025 i sefydlu'r hanes cynllunio perthnasol sy'n gysylltiedig â safle'r gwaith arfaethedig, a thir o fewn 2 km i'r ffin llinell goch. Mae'r chwiliad hanes cynllunio yn cynnwys ceisiadau am ddatblygiadau mawr a gyflwynwyd ac sy'n aros am benderfyniad ar hyn o bryd, neu'r rhai a gymeradwywyd yn ystod y pum mlynedd diwethaf, neu'r rhai sy'n debyg o ran natur i'r gwaith arfaethedig. Mae mân geisiadau, fel newid defnydd neu geisiadau gan ddeiliaid tai, wedi cael eu heithrio o'r chwiliad. Mae **Tabl 3-1** isod yn rhoi manylion y ceisiadau hyn.

Tabl 3-1 Hanes Cynllunio Perthnasol

Cyfeirnod y Cais	Disgrifiad	Statws	Lleoliad y Safle	Pellter o'r Safle
C16/0886/15/LL	Cais i osod ceblau cyswllt grid 132kV tanddaearol rhwng Cyfleuster Storio Glyn Rhonwy ac Is-orsaf Pentir.	Cymeradwywyd (29/09/2016)	Storfa Bwmpio Glyn Rhonwy, Llanberis, LL55 4EL	O fewn ôl troed yr is-orsaf
C21/0934/15/AC	Cais i newid Amod 1 Caniatâd Cynllunio Cyfeirnod C16/0886/15/LL ar gyfer gosod ceblau cysylltiad grid 132kV tanddaearol rhwng Cyfleuster Storio Glyn Rhonwy ac Is -orsaf Pentir er mwyn ymestyn y cyfnod cychwyn datblygu am 2 flynedd ychwanegol.	Cymeradwywyd (30/12/2021)	Storfa Bwmpio Glyn Rhonwy, Llanberis, LL55 4EL	O fewn ôl troed yr is-orsaf
C23/0959/15/AC	Cais i newid Amod 1 Caniatâd Cynllunio Cyfeirnod C21/0934/15/AC ar gyfer gosod ceblau cysylltiad grid 132kV tanddaearol rhwng Cyfleuster Storio Glyn Rhonwy ac Is -orsaf Pentir er mwyn ymestyn y cyfnod cychwyn datblygu am 2 flynedd ychwanegol.	Cymeradwywyd (05/02/2024)	Tir Ystâd Glyn Rhonwy, Llanberis, Gwynedd, LL55 4EL	O fewn ôl troed yr is-orsaf
C22/1064/18/LL	Adeiladu mynediad cerbydol ceg cloch dros dro (5) (am 3 blynedd) gyda leinin gwyn a seilwaith cysylltiedig, i gefnogi cynllun disodli ceblau Dinorwig Pentir.	Cymeradwywyd (14/12/23)	Tir oddi ar yr A4244, Pentir, LL55 3AW	0km, ger y ffin llinell goch (mynediad y gwaith arfaethedig) ar y B4547
C23/0925/25/SC	Barn sgrinio ar gyfer y cynllun storio trydan.	Nid oes angen AEA (17/11/2023)	Is-orsaf Pentir, Pentir, Bangor, LL57 4ED	0.2 km i'r gorllewin o'r ffin llinell goch
C24/0532/25/LL	Cyfleuster Storio Ynni arfaethedig, mynediad cysylltiedig, tirlunio, seilwaith, offer ategol, gyda chapasiti mewnfario ac allfario cysylltiad grid o 57MWac.	Cymeradwywyd (29/07/24)	Tir yn Is-orsaf Pentir, Pentir, Bangor, LL57 4ED)	0.2 km i'r gorllewin o'r ffin llinell goch
C25/0554/18/LL	Gosod cebl trydan tanddaearol, ar y cyd â chynllun storio ynni BESS Pentir (cyfeirnod ACLI: C24/0532/25/LL)	Dilyswyd (31/07/2025). Ar Waith	Llanddeiniolen, Caernarfon, Gwynedd, LL55 3AN	0km, tu fewn i'r ffin llinell goch
C24/1070/25/TR	Uwchraddio pum rychwant y llinell drydan uwchben 11kV bresennol, rhwng polyn rhif 37 (prif linell) a pholyn rhif 5 (llinell gangen).	Dilyswyd (05/12/2024) Ar Waith	Brithdir Mawr, Lôn Wern, Pentir, Bangor, Gwynedd, LL57 4BY	1km i'r gogledd-ddwyrain o'r ffin llinell goch
C25/0266/18/LL	Caniatâd cynllunio dros dro am gyfnod o 40 mlynedd ar gyfer codi System Storio Ynni (ESS), ynghyd â seilwaith cysylltiedig, mynediad i'r safle, tirlunio a gwaith ategol.	Dilyswyd (03/04/2025). Ar Waith	Tir yn Tyddyn Forgan, Llanddeiniolen, Caernarfon, LL55 3AN	Yn union i'r de o ffordd fynediad Is-orsaf Pentir
C25/0305/18/SC	Barn Sgrinio ar gyfer datblygiad arfaethedig system storio ynni batri, seilwaith cysylltiedig, mynediad a thirlunio.	Dilyswyd (09/04/2025). Ar Waith	Tir i'r de o'r B4547 Seion / Pentir, Llanddeiniolen, LL55 3AN	0.18km i'r de-ddwyrain o'r ffin llinell goch
C25/0277/18/LL	Cais ar gyfer datblygiad arfaethedig system storio ynni batri, seilwaith cysylltiedig, mynediad a thirlunio.	Dilyswyd (08/04/2025). Ar Waith	Tir i'r de o'r B4547 Seion / Pentir, Llanddeiniolen, LL55 3AN	0km, ger y ffin llinell goch (i'r de o'r B4547)

3.5.2 Mae safle'r gwaith arfaethedig yn is-orsaf sefydledig sydd wedi bod yn destun gwaith uwchraddio blaenorol, gan gynnwys Cysylltiad Grid Storfa Bwmpio Glyn Rhonwy (C16/0886/15/LL). Mae hyn yn cynnig cysylltiad grid 132kV o gyfleuster Storfa Bwmpio Glyn Rhonwy (Prosiect Seilwaith o Arwyddocâd Cenedlaethol a ganiatawyd ym mis

Mawrth 2017) i is-orsaf Pentir. Mae'r cysylltiad grid tua 10km o hyd ac mae'n gyfan gwbl o dan y ddaear. Cyflwynwyd dau gais dilynol i ddiwygio Amod 1 o C16/0886/15LL ac i ymestyn y cyfnod dechrau datblygu am 2 flynedd ychwanegol (C21/0934/15/AC a C23/0959/15/AC). Rhaid i'r datblygiad ddechrau erbyn 5 Chwefror 2026. Ni fydd y datblygiad hwn yn effeithio nac yn atal y gwaith arfaethedig rhag cael ei wneud.

- 3.5.3 Yn fwy diweddar, mae cyfleuster storio ynni (C24/0532/25LL) wedi cael ei gymeradwyo tua 0.2 km i'r gogledd-orllewin o safle'r gwaith arfaethedig, ac mae cais cysylltiedig dilynol wedi cael ei gyflwyno i gysylltu hyn ag is-orsaf Pentir, ac mae'n aros i gael ei ystyried (C25/0554/18/LL). Mae cais am ganiatâd cynllunio dros dro ar gyfer system storio ynni (C25/0266/18/LL) hefyd yn aros i gael ei ystyried, ac mae storfa ynni batri arfaethedig (C25/0277/18/LL) yn aros i gael ei ystyried yn dilyn Barn Sgrinio (C25/0305/18/SC), a fydd, os caiff ei weithredu, yn atgyfnerthu cymeriad uniongyrchol yr ardal ymhellach, fel un sy'n cael ei diffinio gan seilwaith trydanol ac ynni. Ni fydd gweddill y ceisiadau a restrir yn **Nhabl 3-1** yn effeithio ar y gwaith arfaethedig.
- 3.5.4 Yn ogystal â'r ceisiadau cynllunio a restrir yn **Nhabl 3-1**, cafwyd cais am un Datblygiad o Arwyddocâd Cenedlaethol (DNS) o fewn radiws o 5km i safle'r gwaith arfaethedig. Cafodd y cais hwn (cyfeirnod: DNS/03250903) ei wneud gan Lightsource BP ar gyfer "*fferm solar oddeutu 50 MW a seilwaith ategol*". Cynigiwyd y byddai'r fferm solar oddeutu 0.15km i'r gogledd-ddwyrain o is-orsaf Pentir. Cynhaliwyd cyfarfod cyngor cyn ymgeisio ar 21 Chwefror 2023, ond cafodd y cais ei dynnu'n ôl wedi hynny. Adeg ysgrifennu'r datganiad hwn, nid oes unrhyw fanylion wedi'u darparu ar hyn o bryd ynghylch y rhesymeg dros dynnu'n ôl, y dyddiad tynnu'n ôl, nac a oes unrhyw fwriad i ailgyflwyno'r cais.

4. Y Gwaith Arfaethedig

4.1 Cyflwyniad

- 4.1.1 Fel yr amlinellwyd ym Mhennod 1 y Datganiad Cynllunio hwn, ceisir caniatâd cynllunio ar gyfer y datblygiad canlynol yn is-orsaf Pentir:

“Disodli ceblau tanddaearol presennol a gosod ceblau tanddaearol newydd yn is-orsaf bresennol Pentir”

- 4.1.2 Mae'r gwaith hwn yn cael ei ddisgrifio'n fanylach isod ac ym **Mhennod 2: Gwaith Is-orsaf Pentir o Ddatganiad Amgylcheddol (DA) Rhifyn 2 Gwaith Pentir**.

4.2 Cael Gwared ar Offer Trydanol Presennol

- 4.2.1 Y cyfarpar trydanol presennol sydd i'w symud yw pennau selio presennol y ceblau a'r strwythurau dur cysylltiedig; a fydd yn cael eu datgysylltu a'u datgymalu; byddai'r holl gyfarpar sy'n cael ei ddatgymalu yn cael ei waredu i sgipiau gwastraff ailgylchu dynodedig ar safle gwaith Pentir. Byddai darn o far bws a chyfarpar cwmpo llinell uwchben hefyd yn cael eu gwaredu.
- 4.2.2 Byddai'r ceblau 400 kV a'r offer cysylltiedig yn cael eu draenio, eu datgomisiynu a'u datgymalu gan gontractwr arbenigol a benodir i wneud y gwaith hwn. Byddai'r holl ddeunydd gwastraff yn cael ei waredu oddi ar y safle mewn safleoedd gwastraff ac ailgylchu trwyddedig dynodedig.
- 4.2.3 Byddai sylfeini concrit diangen yn cael eu chwalu a byddai'r sgil-gynhyrchion canlyniadol yn cael eu gwaredu mewn sgip gwastraff dynodedig ar y safle.
- 4.2.4 **Mae Adran 2.3 o DA Rhifyn 2: Gwaith Pentir** yn rhoi rhagor o fanylion am waredu offer presennol fel rhan o'r gwaith arfaethedig.

4.3 Offer Newydd

Offer Trydanol

- 4.3.1 Y cyfarpar trydanol newydd sydd i gael ei osod yw pennau selio ceblau newydd a strwythurau dur cysylltiedig. Bydd y Trawsnewidyddion Foltedd Cynhwysaidd presennol, sydd â strwythurau cynnal, yn cael eu symud o'r lleoliad presennol i ochr arall y gylched (i ddarparu ar gyfer y set ychwanegol o bennau selio ceblau). Yn ogystal, bydd darn o'r bar bws yn cael ei ddisodli, cyfarpar cwmpo llinell uwchben yn cael ei ddisodli, switsh daearu yn cael ei osod a gwaith daearu uwchben y ddaear ac o dan y ddaear yn cael ei wneud.

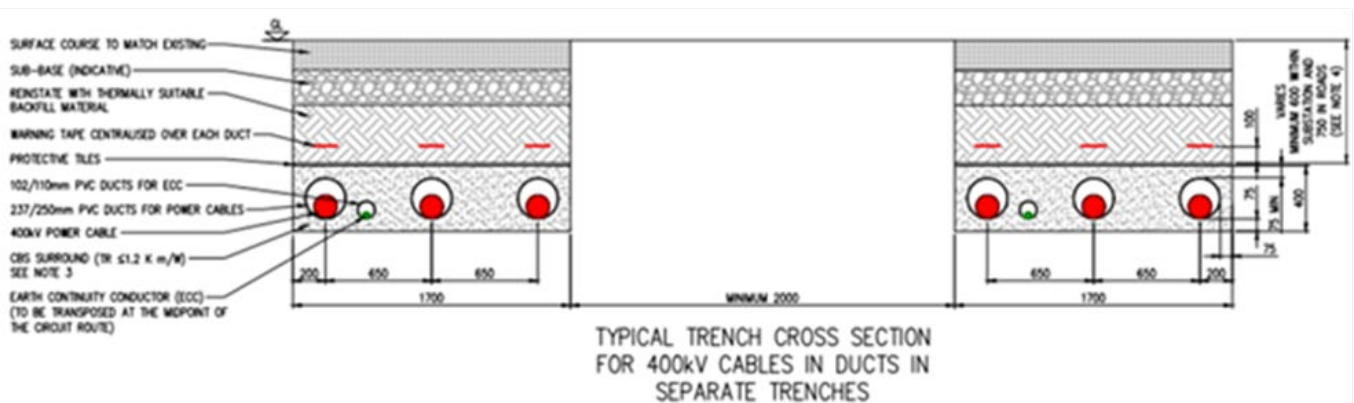
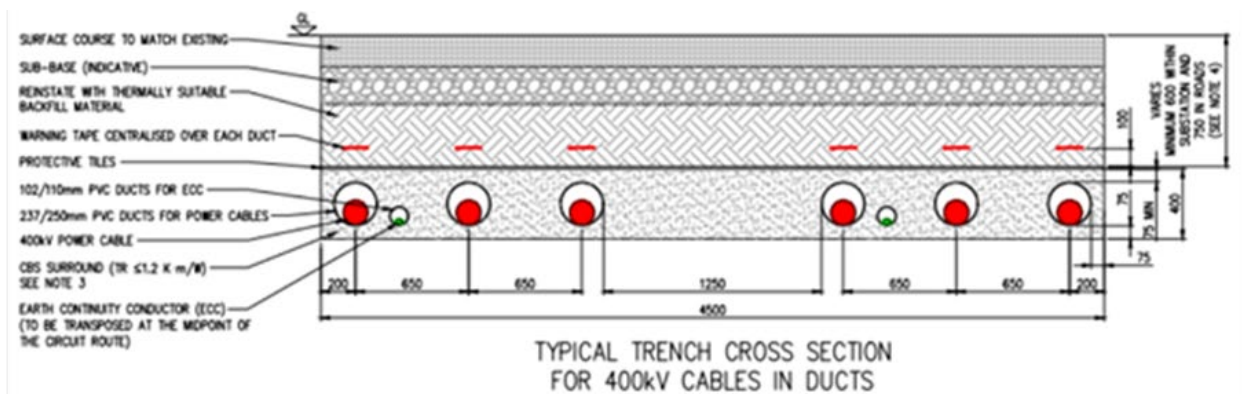
Ceblau

- 4.3.2 Bydd ceblau 400 kV craidd sengl 2,500 milimetr sgwâr (mm²) newydd, sy'n cynnwys dargludydd copr segmentiedig, sgrin dargludydd polymer lled-ddargludol, deunydd inswleiddio polyethylen croes-gysylltiol allwthiedig, sgrin wedi'i hinswleiddio â polymer

lled-ddargludol allwthiedig, gwain alwminiwm wedi'i weldio'n llyfn, a gwain allanol polyethylen dwysedd uchel yn cael eu gosod. Diamedr y cebl cyfan yw 145 milimetr (mm).

- 4.3.3 Byddai'r ceblau newydd yn pasio o dan far bws presennol y gylched foltedd uchel, a byddai angen toriadau pŵer i hwyluso'r gwaith hwn. Byddai'r ceblau'n cael eu cludo mewn pibellau, un ai mewn cafn sengl neu gafnau ar wahân, tua 1m o ddyfnder, fel sy'n cael ei ddangos yn **Ffigur 4**. Byddai angen gwneud gwaith ceblu hefyd o dan wifrau'r llinell uwchben.

Ffigur 4: Croestoriad o Gafn Ceblau Arferol

Adfer

- 4.3.4 Yng nghaeadle is-orsaf Pentir, byddai pob ardal waith yn cael ei hadfer, gan ddefnyddio cerrig mân calchfaen math 1, 300mm, 75mm a 10mm o faint. Byddai'r holl sgaffaldau sy'n cael eu defnyddio ar gyfer terfynu ceblau a strwythurau gosod yn cael eu tynnu.

4.4 Mynediad

- 4.4.1 Yn ystod y cam adeiladu, bydd y ffordd fynediad fetelaidd bresennol o'r B4547 i is-orsaf Pentir yn cael ei defnyddio, ac nid oes angen gwneud unrhyw waith arni.

4.5 Adeiladu

Gweithgareddau Gosod

- 4.5.1 Byddai'r sylfeini ar gyfer y strwythurau newydd yn cael eu hadeiladu o goncrid wedi'i atgyfnerthu a fyddai'n cael ei gludo i safle gwaith Pentir gan beiriant cymysgu o'r cyflenwr agosaf.
- 4.5.2 Byddai cerrig a gro'n cael eu cludo i safle gwaith Pentir yn ôl yr angen.
- 4.5.3 Byddai strwythurau dur ac offer trydanol cysylltiedig yn cael eu codi gan ddefnyddio cyfuniad o graeniau symudol, platfformau gwaith uchel symudol (MEWPs) a llwythwyr telesgopig. Bydd craeniau symudol yn cael eu defnyddio ar gyfer unrhyw offer trwm ac offer foltedd uchel; MEWPs yn cael eu defnyddio ar gyfer bolltio a gosod bariau bws; a llwythwyr telesgopig yn cael eu defnyddio ar gyfer codi a chroesi'r safle.

Rhaglen Adeiladu

- 4.5.4 Bwriedir i'r gwaith adeiladu arfaethedig ddigwydd dros gyfnod o tua dwy flynedd, o Ch1 2027 i Ch2 2029, er mwyn alinio â'r Prosiect ehangach. Bydd y gwaith adeiladu'n digwydd fesul cam, yn unol â'r crynodeb isod.

Tabl 4-1 Rhaglen Adeiladu

	2027				2028				2029	
	Ch1	Ch2	Ch3	Ch4	Ch1	Ch2	Ch3	Ch4	Ch1	Ch2
Paratoi'r safle			■							
Gwaith galluogi peirianeg sifil		■								
Gwaith 400 kV	■	■	■	■						
Gwaith adeiladu peirianeg sifil		■	■	■	■					
Gosod offer foltedd uchel				■	■	■	■	■		
Comisiynu							■	■		
Gwagio'r safle								■	■	
Cwblhau'r gwaith									■	■

- 4.5.5 Fel yr amlinellwyd yn **DA Rhifyn 2: Gwaith Pentir**, bydd y gweithgareddau adeiladu yn cynnwys y canlynol, yn fras:
- Paratoi'r safle - gosod y safle ar gyfer cabanau a gwaith peirianeg sifil.
 - Gwaith rhagarweiniol - mynediad, sefydlu prif swyddfa'r safle, gwaith cloddio, draenio ac adeiladu platfform.

- Gwaith 400 kV - gwagio olew a llwyrllanhou'r ceblau presennol; tynnu caeadau, torri tywod sydd wedi'i rwympo â choncridd a cheblau agored; torri a chapio cilfachau uno, gwaredu ceblau; glanhau'r gwifrau a chael gwared ar waith dur.
- Gwaith adeiladu - strwythurau selio pen ceblau.
- Gosod offer foltedd uchel.
- Comisiynu - profi'r darnau unigol o offer a phrofi'r system sydd wedi'i gosod yn ei chyfanrwydd cyn dechrau gweithredu.
- Gwagio'r safle – cael gwared ar yr holl seilwaith dros dro, e.e. cabanau a swyddfeydd.
- Cwblhau'r gwaith - trosglwyddo asedau a chwblhau'r gwaith yn unol â'r lluniadau.

Cynllun y Safle Adeiladu

- 4.5.6 Byddai'r caeadle adeiladu yn cael ei sefydlu yng nghornel de-orllewinol caeadle presennol Is-orsaf Pentir (gweler **DA Ffigur 2.2.2**) a byddai'n cynnwys gofod swyddfa, cyfleusterau llesiant a man storio dros dro.
- 4.5.7 Byddai'r ardal barcio ddynodedig, yn union i'r gorllewin o gaeadle Is-orsaf Pentir, yn cael ei defnyddio. Mae'r ardal hon yn llawr caled ar hyn o bryd, ac ni fyddai'n cael ei haddasu.

Staffio, Cyflogaeth ac Oriau Gwaith

- 4.5.8 Fel yr amlinellwyd yn **DA Rhifyn 2: Gwaith Pentir**, Byddai nifer y staff ar safle'r gwaith arfaethedig yn amrywio yn ôl y cam adeiladu a'r gweithgareddau sy'n cael eu gwneud. Fodd bynnag, rhagwelir y byddai angen y canlynol ar gyfer pob cam o'r gwaith:
- Gwaredu a datgomisiynu hen gyfarpar, torri concridd a dargyfeirio gwasanaethau - 12 gweithredwr.
 - Adeiladu llwybrau'r pibellau newydd ar gyfer y ddwy gylched - 12 gweithredwr.
 - Gosod, terfynu a phrofi'r cebl newydd - 8 gweithredwr.
- 4.5.9 Yn gyffredinol, byddai gweithgareddau adeiladu'n cael eu gwneud yn ystod y dydd yn unig, o ddydd Llun i ddydd Gwener, rhwng 7:30am a 5:30pm (gan gynnwys paratoi am awr a chau am awr). Ni fydd y gwaith adeiladu'n digwydd ar wyliau banc nac ar benwythnosau, oni chytunir ar hynny gyda'r Awdurdod Cynllunio Lleol.
- 4.5.10 Efallai y bydd rhai cyfnodau o weithio estynedig neu 24 awr, ond byddai hyn drwy gytundeb â'r Awdurdod Cynllunio Lleol.

4.6 Gweithredu

- 4.6.1 Yn gyffredinol, mae is-orsaf Pentir yn cael ei staffio ac ni fyddai unrhyw newid i amllder presennol y trefniadau presenoldeb, arolygu a chynnal a chadw yn ystod y cam gweithredu oherwydd gwaith arfaethedig Pentir. Mae gwaith cynnal a chadw'r is-orsaf yn cael ei sbarduno gan faterion sy'n deillio o archwiliadau misol.

5. Ymgynghoriad Cyn Ymgeisio

5.1 Ymgysylltu Cyn Ymgeisio â Chyngor Gwynedd

- 5.1.1 Mae'r Ymgeisydd wedi ymgysylltu cyn ymgeisio â Chyngor Gwynedd rhwng 2023 a 2025. Mae hyn wedi cynnwys cyfarfodydd rhithwir rheolaidd, gohebiaeth e-bost a sgysiau dros y ffôn ar nifer o faterion, e.e. cwmpas y cais. Disgwylir rhagor o ymgysylltu â'r Cyngor cyn cyflwyno'r cais/ceisiadau cynllunio.

5.2 Ymgysylltu Cyn Ymgeisio â Rhanddeiliaid Eraill

- 5.2.1 Drwy gydol datblygiad y gwaith arfaethedig, mae'r Ymgeisydd wedi ymgysylltu â nifer o randdeiliaid eraill drwy gyfarfodydd wyneb yn wyneb, cyfarfodydd rhithwir, llythyrau, negeseuon e-bost a galwadau ffôn. Mae'r sefydliadau a'r unigolion yr ymgynghorwyd â nhw yn cynnwys Cyfoeth Naturiol Cymru, Heneb, Cadw, tîrfeddianwyr ac aelodau o'r cyhoedd.

5.3 Ymgynghoriad Cyn Ymgeisio Statudol

- 5.3.1 Yn unol ag Adran 61Z o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (fel y'i diwygiwyd) (Cyf. L) a Rhan 1A o Orchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Gweithdrefn Rheoli Datblygu) (Cymru) (Diwygiad) 2016 (Cyf. 1-29), mae'n ofynnol i bob datblygiad mawr fod yn destun ymgynghoriad cyn ymgeisio cyn cyflwyno cais cynllunio. O ganlyniad, ac yn unol â'r rheoliadau, mae ymgynghoriad statudol cyn ymgeisio yn cael ei gynnal mewn perthynas â'r gwaith arfaethedig.
- 5.3.2 Mae'r Datganiad Cynllunio hwn yn rhan o'r gyfres o ddogfennau cais cynllunio sydd wedi cael eu paratoi ar gyfer yr ymgynghoriad statudol cyn ymgeisio. Ar ôl ymgynghori, bydd rhagor o fanylion am y broses ymgynghori statudol cyn ymgeisio yn cael eu cyflwyno yn Adroddiad yr Ymgynghoriad Cyn Ymgeisio.

6. Cyd-destun y Polisi Cynllunio

6.1 Cyflwyniad

6.1.1 Mae'r adran hon yn nodi'r ddeddfwriaeth a'r polisi cynllunio allweddol sy'n berthnasol i'r gwaith arfaethedig.

6.2 Y Cynllun Datblygu

6.2.1 Mae Adran 38 (6) Deddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004 (Cyf. 1-30), a pharagraff 1.18 Polisi Cynllunio Cymru, yn pwysleisio y dylid gwneud penderfyniadau cynllunio yn unol â'r cynllun datblygu, oni bai fod ystyriaethau cynllunio perthnasol yn nodi'n wahanol. Mae'r Cynllun Datblygu ar gyfer safle'r gwaith arfaethedig yn cynnwys:

- a) Cymru'r Dyfodol – Y Cynllun Cenedlaethol 2040 (Cyf. 1-31);
- b) Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Gwynedd a Môn 2011-2026 (Cyf. 1-26).

Cymru'r Dyfodol – Y Cynllun Cenedlaethol 2040

6.2.2 Cafodd Cymru'r Dyfodol: y Cynllun Cenedlaethol 2040 ('Cymru'r Dyfodol') (Cyf. 1-31) ei fabwysiadu gan Lywodraeth Cymru yn 2021 a dyma'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol ar gyfer Cymru. Mae Cymru'r Dyfodol yn nodi'r strategaeth ofodol ar gyfer twf a datblygiad yng Nghymru. Mae hyn yn cynnwys darparu fframwaith ar gyfer lleoli datblygiadau o arwyddocâd cenedlaethol.

6.2.3 Mae Pennod 2 Cymru'r Dyfodol yn rhoi trosolwg o gyfleoedd a chyfyngiadau i dwf yn y dyfodol. Mae hyn yn cynnwys bwrw ymlaen â gostyngiad mewn Allyriadau Nwyon Tŷ Gwydr, sy'n cynnwys cefnogi'r economi carbon isel a datblygu ynni adnewyddadwy (yn enwedig gwynt) a'r angen canlyniadol am seilwaith strategol newydd y grid i gefnogi twf cynhyrchu trydan adnewyddadwy a charbon isel.

6.2.4 Mae Polisi 5: Cefnogi'r economi wledig, yn rhoi cymorth i Lywodraeth Cymru ar gyfer twf economaidd cynaliadwy, priodol a chymesur mewn ardaloedd gwledig. Mae'r testun ategol hefyd yn nodi cefnogaeth gref i ddatblygu technolegau arloesol a datblygol, gan gynnwys y rheini sy'n chwarae rhan allweddol yn y gwaith o helpu i ddatgarboneiddio Cymru.

6.2.5 Mae Polisi 8: Llifogydd, yn gofyn am ystyried rheoli'r perygl o lifogydd mewn cynigion datblygu tra bo Polisi 9: Rhwydweithiau Ecolegol Cadarn a Seilwaith Gwyrdd, yn ceisio sicrhau bod bioamrywiaeth yn cael ei gwella.

6.2.6 Mae Polisi 17: Ynni Adnewyddadwy a Charbon Isel a Seilwaith Cysylltiedig, yn cadarnhau'r gefnogaeth i'r egwyddor o ddatblygu ynni adnewyddadwy a charbon isel o bob technoleg, ac ar raddfa i ddiwallu anghenion ynni yn y dyfodol. Mae'r polisi'n cydnabod pwysigrwydd darparu seilwaith grid newydd i gyflawni'r twf mewn ynni adnewyddadwy, ar yr amod bod seilwaith yn cael ei "*ddylunio i leihau'r effaith weledol ar gymunedau cyfagos*". Mae'n mynd ymlaen i ddatgan bod Llywodraeth Cymru wedi ymrwmo i weithio gyda rhanddeiliaid, gan gynnwys National Grid, a lleihau'r rhwystrau rhag gweithredu seilwaith grid newydd.

- 6.2.7 Mae safle'r gwaith arfaethedig yng ngogledd-orllewin Cymru. Mae Polisi 24: Gogledd Orllewin Cymru ac Ynni, yn cefnogi gogledd-orllewin Cymru fel lleoliad ar gyfer datblygiad ynni newydd, gan gadarnhau y bydd *“datblygiadau ar y tir sy'n gysylltiedig â phrosiectau ynni adnewyddadwy ar y môr yn cael eu cefnogi mewn egwyddor”*.

Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Ynys Môn a Gwynedd

- 6.2.8 Y Cynllun Datblygu Lleol (CDLI), yng nghyswllt y gwaith arfaethedig, yw Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Ynys Môn a Gwynedd 2011-2026 (mabwysiadwyd Gorffennaf 2017).
- 6.2.9 Mae'r polisiâu cynllunio canlynol o'r Cynllun Datblygu Lleol yn berthnasol i'r gwaith arfaethedig:
- Polisi Strategol PS 1: Y Gymraeg a'i Diwylliant
 - Polisi ISA 1: Darparu Seilwaith
 - Polisi TRA 4: Rheoli Effeithiau Trafnidiaeth
 - Polisi Strategol PS 5: Datblygu Cynaliadwy
 - Polisi PCYFF 1: Ffiniau Datblygu
 - Polisi PCYFF 2: Meini Prawf Datblygu
 - Polisi PCYFF 3: Dylunio a Llunio Lle
 - Polisi PCYFF 4: Dylunio a Thirweddu
 - Polisi PCYFF 6: Cadwraeth Dŵr
 - Polisi Strategol PS 7: Technolegau Ynni Adnewyddadwy
 - Polisi Strategol PS 19: Gwarchod a, phan fo'n briodol, Gwella'r Amgylchedd Naturiol
 - Polisi AMG 3: Diogelu a gwella nodweddion a rhinweddau sy'n unigryw i Gymeriad y Dirwedd Leol
 - Polisi AMG 5: Cadwraeth Bioamrywiaeth Leol
 - Polisi AMG 6: Diogelu Safleoedd sydd â Phwysigrwydd Rhanbarthol neu Leol
 - Polisi PS 20: Diogelu, a phan fo'n briodol, gwella Asedau Treftadaeth
 - Polisi AT 1: Ardaloedd Cadwraeth, Safleoedd Treftadaeth y Byd a Thirweddau, Parciau a Gerddi Hanesyddol Cofrestredig
 - Polisi AT 3: Asedau Treftadaeth Heb eu Dynodi sydd â Phwysigrwydd Lleol neu Ranbarthol
 - Polisi AT 4: Diogelu Safleoedd Archeolegol Heb Ddynodiad a'u lleoliadau
 - Polisi ADN 3: Technolegau Ynni Adnewyddadwy a Charbon Isel eraill

6.3 Ystyriaethau Perthnasol

Polisi Cynllunio Cymru (Rhifyn 12)

- 6.3.1 Mae Polisi Cynllunio Cymru (Chwefror 2024) (PCC) (Cyf. 1-32) yn nodi polisiau defnydd tir Llywodraeth Cymru, a'r prif amcan yw sicrhau bod *“y system gynllunio'n cyfrannu at gyflawni datblygu cynaliadwy ac yn gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru, fel sy'n ofynnol o dan Ddeddf Cynllunio (Cymru) 2015, Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a deddfwriaeth allweddol arall”*.
- 6.3.2 Mae PCC yn sefydlu pum egwyddor gynllunio allweddol ar gyfer y system gynllunio, gyda'r nod o sicrhau'r datblygiad cywir, yn y lle cywir (paragraff 2.13), ac mae tair ohonynt yn berthnasol i'r gwaith arfaethedig:
- Tyfu ein heconomi mewn ffordd gynaliadwy - Galluogi datblygiadau sy'n cyfrannu at lesiant economaidd hirdymor, gan wneud y defnydd gorau o'r seilwaith presennol a chynllunio ar gyfer seilwaith a gwasanaethau ategol newydd.
 - Gwneud y defnydd gorau o adnoddau - Gwneud datblygiadau'n wydn i'r newid yn yr hinsawdd, datgarboneiddio cymdeithas a datblygu economi gylchol er budd yr amgylchedd adeiledig a naturiol.
 - Diogelu'r amgylchedd i'r eithaf a chyfyngu ar yr effaith ar yr amgylchedd - Rhaid gwarchod, hyrwyddo a gwella asedau naturiol, hanesyddol a diwylliannol. Dylid osgoi effeithiau amgylcheddol negyddol er budd ehangach y cyhoedd.
- 6.3.3 Mae Pennod 3: Dewisiadau Strategol a Gofodol, yn ymhelaethu ar fanteision creu lleoedd strategol effeithiol, gan gynnwys paragraff 3.61.1 sy'n nodi bod *“angen am seilwaith ategol sy'n 'ddigonol ac yn effeithlon’*, gan gynnwys seilwaith trydan y cydnabyddir ei fod yn *“hanfodol ar gyfer cynaliadwyedd economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol”*.
- 6.3.4 Ym Mhennod 5: Lleoedd Cynhyrchiol a Mentrus, ymdrinnir ag elfennau economaidd creu lleoedd. Mae paragraff 5.7.2 yn cydnabod y bydd angen buddsoddi'n sylweddol mewn seilwaith cynhyrchu, trawsyrru a dosbarthu ynni er mwyn diwallu'r galw yn y dyfodol. Cydnabyddir ym mharagraff 5.7.7, er mwyn cyflawni ymrwymadau cyffredinol i fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd, y dylai'r system gynllunio *“integreiddio datblygu â darpariaeth seilwaith rhwydwaith grid trydan ychwanegol”*.
- 6.3.5 Mae paragraff 5.7.8 yn nodi y dylid mabwysiadu dull integredig o gynllunio ar gyfer datblygiadau ynni a seilwaith rhwydwaith grid trydan ychwanegol i gyflawni uchelgeisiau adnewyddadwy a charbon isel Llywodraeth Cymru. Cydnabyddir y bydd angen seilwaith rhwydwaith grid trydan ychwanegol i gefnogi datblygiadau cynhyrchu ynni newydd yn fwy cyffredinol. Amlinellir safbwynt Llywodraeth Cymru ar linellau pŵer newydd ym mharagraff 5.7.9, a dylid gosod y rhain, lle bo'n bosibl, o dan y ddaear.
- 6.3.6 Mae paragraff 5.9.10 yn datgan *“y dylai awdurdodau cynllunio gynllunio'n gadarnhaol ar gyfer seilwaith grid”*, gyda datblygiadau grid priodol yn cael eu cefnogi, a chynlluniau datblygu yn hwyluso'r seilwaith grid sydd ei angen i gefnogi ynni adnewyddadwy ac ynni carbon isel.
- 6.3.7 Mae Pennod 6: Lleoedd Unigryw a Naturiol, yn ymdrin ag elfennau amgylcheddol a diwylliannol creu lleoedd, ac yn darparu canllawiau manwl sy'n ymwneud ag ystod eang o bynciau amgylcheddol, gan gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i, yr amgylchedd hanesyddol, tirwedd, bioamrywiaeth ac ecoleg, amgylchedd dŵr ac ansawdd aer.

Nodiadau Cyngor Technegol

- 6.3.8 Ategir PCC gan Nodiadau Cyngor Technegol (TANs) sy'n seiliedig ar bynciau, ac mae cyfanswm o 21 ohonynt. Mae'r TANs yn darparu cyngor cynllunio manwl ac maent yn ystyriaethau perthnasol wrth benderfynu ar geisiadau cynllunio yng Nghymru. Mae'r TANs canlynol yn berthnasol i'r gwaith arfaethedig:
- Nodyn Cyngor Technegol (TAN) 5: Cynllunio a Chadwraeth Natur (2009) (Cyf. 1-33);
 - Nodyn Cyngor Technegol (TAN) 6: Cymunedau gwledig cynaliadwy (2010) (Cyf. 1-39);
 - Nodyn Cyngor Technegol (TAN) 11: Sŵn (1997) (Cyf. 1-40)
 - Nodyn Cyngor Technegol (TAN) 12: Dylunio (2016) (Cyf. 1-41);
 - Nodyn Cyngor Technegol (TAN) 15: Datblygu, llifogydd ac erydu arfordirol (2025) (Cyf. 1-34);
 - Nodyn Cyngor Technegol (TAN) 20: Cynllunio a'r Iaith Gymraeg (Cyf. 1-42);
 - Nodyn Cyngor Technegol (TAN) 23: Datblygu Economaidd (2014) (Cyf. 1-43);
 - Nodyn Cyngor Technegol (TAN) 24: Yr amgylchedd hanesyddol (2017) (Cyf. 1-35).

Datganiad Polisi Cenedlaethol EN-1

- 6.3.9 Daeth y Datganiad Polisi Cenedlaethol Cyffredinol (NPS) ar Ynni (EN-1) (Cyf. 1-36), a gyhoeddwyd gan yr Adran Diogelwch Ynni a Sero Net (DESNZ), i rym ym mis Ionawr 2024. Mae NPS EN-1 yn nodi'r polisi cenedlaethol ar gyfer seilwaith ynni, gan gynnwys “y system trawsyrru a dosbarthu trydan”. Mae'n pwysleisio'r angen am brosiectau ynni newydd a fydd yn cyfrannu at gyflenwad ynni diogel, amrywiol a fforddiadwy.
- 6.3.10 Mae paragraff 1.4.2 yn nodi “...mae polisi ynni fel arfer yn fater a gedwir yn ôl i Weinidogion y DU, ac felly gall yr NPS hwn fod yn ystyriaeth berthnasol mewn penderfyniadau cynllunio yng Nghymru a'r Alban”.
- 6.3.11 Yng ngoleuni hyn, gall NPS EN-1 a'r Datganiad Polisi Cenedlaethol ar gyfer Seilwaith Rhwydweithiau Trydan (EN-5), a ddaeth i rym hefyd ym mis Ionawr 2024, fod yn ystyriaethau perthnasol mewn perthynas â'r gwaith arfaethedig.
- 6.3.12 Mae paragraffau 3.2.6 i 3.2.8 NPS EN-1 (Cyf. 1-37) yn nodi'r angen am y mathau o seilwaith sy'n dod o dan EN-1. Mae'r paragraffau hyn yn nodi bod yr Ysgrifennydd Gwladol wedi penderfynu y dylid rhoi cryn bwys ar yr angen hwn wrth ystyried ceisiadau. Mae paragraff 3.3.65 yn ychwanegu bod “angen dybryd i seilwaith rhwydwaith trydan newydd gael ei gyflwyno'n gyflym er mwyn cyflawni ein hamcanion ynni”. Ar ben hynny, mae paragraff 3.3.68 yn cydnabod bod “maint y gwaith atgyfnerthu ar y tir sydd ei angen i gyrraedd targedau datgarboneiddio yn sylweddol”.
- 6.3.13 Mae paragraffau 3.3.62 a 4.2.4 yn cadarnhau bod “blaenoriaeth genedlaethol hanfodol ar gyfer darparu seilwaith carbon isel o arwyddocâd cenedlaethol.” Mae paragraff 4.2.5 yn cadarnhau bod yr holl linellau pŵer sydd o fewn cwrpas NPS EN-5 (Cyf. 1-37), gan gynnwys gwaith i atgyfnerthu ac uwchraddio'r rhwydwaith, yn CNP. Mae paragraff 4.2.15 yn cadarnhau, lle mae effeithiau gweddilliol nad ydynt yn ymwneud â Rheoliadau Cynefinoedd neu Barth Cadwraeth Morol yn parhau ar ôl cymhwyso'r hierarchaeth lliniaru, bod yr effeithiau gweddilliol hyn yn “annhebygol o fod yn drech na'r angen brys”. Dim ond yn yr “amgylchiadau mwyaf eithriadol” y gwrthodir caniatâd.

6.3.14 Mae paragraff 4.11.3 yn nodi sut mae'r llywodraeth yn cyflymu'r gwaith o ddatblygu'r rhwydwaith grid i hwyluso'r gwaith o gynhyrchu a throsglwyddo ynni sero net yn y DU. Mae dylunio da yn ystyriaeth allweddol wrth ddatblygu seilwaith ynni adnewyddadwy, gyda pharagraff 4.7.2 yn amlinellu bod disgwyl i brosiectau ynni gynhyrchu seilwaith sy'n sensitif i le. Mae paragraff 4.7.2 hefyd yn tynnu sylw at y ffaith bod y llywodraeth yn cydnabod bod cyfyngiadau yn bodoli o ran y graddau y gall Ymgeisydd ddylanwadu ar ymddangosiad ffisegol seilwaith ynni. Caiff hyn ei ategu gan Baragraff 4.7.6, sy'n datgan *"efallai na fydd gan yr ymgeisydd unrhyw ddewis, neu ddewis cyfyngedig iawn, o ran ymddangosiad ffisegol rhai darnau o seilwaith ynni"*.

Datganiad Polisi Cenedlaethol EN-5

- 6.3.15 Mae paragraff 1.1.1 o EN-5 (Cyf. 1-37) yn egluro bod angen mwy o gapasiti yn rhwydwaith trydan y DU er mwyn sicrhau diogelwch a dibynadwyedd y cyflenwad ynni nawr ac yn y dyfodol, er mwyn darparu'r seilwaith sydd ei angen i hwyluso'r newid i sero net.
- 6.3.16 Mae paragraff 1.1.2 yn mynd ymlaen i egluro bod angen llawer iawn o'r seilwaith rhwydwaith trydan newydd hwn yn y tymor agos i gefnogi uchelgais y Llywodraeth o ddefnyddio hyd at 50GW o gapasiti gwynt ar y môr erbyn 2030. Heb rwydwaith trydan dibynadwy a diogel, mae EN-5 yn glir na ellir cyflawni'r uchelgais hwn (paragraff 1.1.3).

Cynllun Datblygu Lleol Newydd Gwynedd

- 6.3.17 Ar ôl i'r cytundeb cydweithio ar faterion Polisi Cynllunio rhwng Cyngor Gwynedd a Chyngor Sir Ynys Môn ddod i ben ym mis Mawrth 2023, sefydlwyd Gwasanaeth Polisi Cynllunio Gwynedd. Mae'r broses o baratoi CDLI newydd ar gyfer ardal Awdurdod Cynllunio Lleol Gwynedd wedi cychwyn. Bydd yn cwmpasu'r cyfnod rhwng 2024 a 2039 ac, ar hyn o bryd, mae ar y Cam Cyn Adneuo.
- 6.3.18 Daeth yr ymgynghoriad ar y Cais am Safleoedd Ymgeisiol i ben ar 15 Ionawr 2025 i nodi safleoedd posibl ar gyfer amrywiaeth o ddefnyddiau tir, gan gynnwys tai, cyflogaeth a defnyddiau eraill fel hamdden. Mae modd gweld y Gofrestr o Safleoedd Ymgeisiol drwy Borth Cynllun Datblygu Lleol Gwynedd (y Cynllun newydd).
- 6.3.19 Ar ôl cau'r ymgynghoriad ar y Cais am Safleoedd Ymgeisiol, fe wnaeth Cyngor Gwynedd neilltuo cyfnod ymgynghori y rhagwelwyd y byddai'n cael ei gynnal rhwng mis Mawrth 2025 a mis Ebrill 2025 ar Gynllun Cyn Adneuo, y Strategaeth a Ffafir ac Aseidiadau Effaith. Fodd bynnag, nid yw'r cam hwn o baratoi'r Cynllun wedi digwydd eto. Disgwylir Cynllun Adneuo (Cynllun Lleol Drafft) rhwng mis Medi 2025 a mis Awst 2026, a bydd hwn yn cael ei gyflwyno i'w archwilio ym mis Medi 2026. Ar hyn o bryd, disgwylir i CDLI newydd Gwynedd gael ei fabwysiadu ym mis Medi/Hydref 2027. Rhagwelir y gallai'r camau hyn yn y gwaith o baratoi'r Cynllun Lleol ddiwydd yn ddiweddarach.

7. Arfarniad Cynllunio

7.1 Cyflwyniad

7.1.1 Mae'r adran hon yn nodi sut mae'r gwaith arfaethedig yn cyd-fynd â'r cynllun datblygu, yn unol ag adran 38(6) o Ddeddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004.

7.2 Egwyddor y Datblygiad

- 7.2.1 Mae cefnogaeth polisi cenedlaethol gref i gryfhau ac atgyfnerthu'r rhwydwaith trydan yng Nghymru, yn enwedig i gefnogi'r newid i sero net. Mae'r gwaith arfaethedig yn cyd-fynd â Pholisi 17 Cymru'r Dyfodol, gan ei bod yn ofynnol cynyddu capasiti'r rhwydwaith trawsyrru trydan, ac mae gan Gymru ymrwymiadau rhyngwladol i "gynhyrchu 70% o'r trydan a ddefnyddir drwy ddulliau adnewyddadwy erbyn 2030". Mae Polisi 17 hefyd yn nodi'n benodol yr angen am seilwaith grid strategol newydd. Bydd y gwaith arfaethedig, fel rhan o'r Prosiect, yn chwarae rhan allweddol yn y gwaith o gefnogi'r gwaith o ddatblygu technolegau arloesol sy'n dod i'r amlwg i helpu i ddatgarboneiddio Cymru mewn ardaloedd gwledig, yn unol â Pholisi 5 Cymru'r Dyfodol. Yn unol â Pholisi 24 Cymru'r Dyfodol, mae'r gwaith arfaethedig yn cynnwys datblygiadau ar y tir a fydd yn cysylltu prosiectau ynni adnewyddadwy ar y môr.
- 7.2.2 Bydd y gwaith arfaethedig yn cefnogi'r gwaith parhaus o ehangu cynhyrchiant ynni adnewyddadwy yn y DU, yn enwedig twf y sector gwynt ar y môr yng Nghymru. Yn ei dro, bydd hyn yn cyfrannu at ddatgarboneiddio'r sector pŵer wrth i ynni adnewyddadwy gymryd lle ffynonellau cynhyrchu carbon uwch. Mae hyn yn cyd-fynd â nod Llywodraeth y DU o gyflawni system drydan annibynnol o danwydd ffosil erbyn 2035, a nodau Llywodraeth Cymru o leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr i Sero Net erbyn 2050, gyda'r nod o gyrraedd sero net ar y cyd erbyn 2030 yn y sector cyhoeddus. Mae hyn hefyd yn cyd-fynd â Pholisi PS 5 a Pholisi PS 6 y CDLI, sy'n nodi'r meini prawf sydd eu hangen i liniaru ac addasu i effeithiau newid yn yr hinsawdd, ac sy'n amlinellu'r angen i leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr.
- 7.2.3 Er bod y gwaith arfaethedig y tu allan i Ffiniau'r Cynllun Datblygu a nodir ym Mholisi PCYFF 1 y CDLI, cyfiawnheir y gwaith yn unol â'r cymorth polisi cenedlaethol a amlinellir ym mharagraff 7.2.1 uchod, a sefydlir yr egwyddor o leoli seilwaith trawsyrru yn y lleoliad hwn oherwydd presenoldeb y seilwaith trydan presennol. Cefnogir gwasanaethau cyfleustodau hefyd, fel y nodir ym Mholisi ISA 1 y CDLI.
- 7.2.4 Yn unol â Pholisi PCYFF 2 y CDLI a'r gofyniad am gynigion i "wneud y defnydd mwyaf effeithlon o dir", bydd y gwaith arfaethedig yn digwydd yn is-orsaf bresennol Pentir, gan leihau'r effeithiau amgylcheddol posibl a dangos defnydd priodol o dir. Mae Polisi Strategol PS 7 yn cefnogi ardal y cynllun fel ardal sy'n cynnal technolegau ynni adnewyddadwy, a fydd yn gofyn am gapasiti grid newydd er mwyn i'r cyngor sicrhau bod Gwynedd yn "ardal flaenllaw ar gyfer mentrau sy'n seiliedig ar dechnolegau adnewyddadwy neu garbon isel".
- 7.2.5 Mae safle'r gwaith arfaethedig yn is-orsaf weithredol bresennol, mewn lleoliad addas ar gyfer y gwaith atgyfnerthu sydd ei angen i sicrhau bod digon o gapasiti i ateb y galw drwy ynni gwynt ar y môr. Mae'r Prosiect yn cael ei nodi gan NOA 2022 (Cyf. 1-3) fel

prosiect strategol sy'n rhan o'r uwchraddiad grid mawr cenedlaethol i newid i sero net erbyn 2050.

- 7.2.6 Mae paragraff 3.61 PCC yn cydnabod yr angen am seilwaith trydan, fel y gwaith arfaethedig (sy'n ffurfio rhan o'r Project), gan ei fod yn hanfodol ar gyfer cynaliadwyedd economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol. Tynnir sylw hefyd at yr angen am fuddsoddiad sylweddol mewn seilwaith trawsyrru a dosbarthu ynni ym mharagraff 5.7.2, tra bod paragraff 5.7.7 yn amlinellu mai dim ond os bydd datblygiadau ynni newydd yn cael eu hintegreiddio â darparu seilwaith rhwydwaith grid trydan ychwanegol, y bydd ymrwymadau i newid yn yr hinsawdd yn cael eu cyflawni. Mae TAN 6 a TAN 23 yn cefnogi datblygiadau sy'n bwriadu gwella rhwydweithiau seilwaith mewn ardaloedd gwledig, fel y byddai'r gwaith arfaethedig yn ei wneud. Mae NPS EN-1 yn cydnabod y dylid rhoi cryn bwys ar yr angen am seilwaith ynni, fel y gwaith arfaethedig (sy'n ffurfio rhan o'r Project), a'i fod yn dod o dan seilwaith CNP lle mae rhagdybiaeth o roi caniatâd.
- 7.2.7 I gloi, byddai egwyddor y gwaith arfaethedig yn cydymffurfio â Pholisïau PS 7 a PCYFF 2 y CDLI, Polisiâu 5, 17 a 24 Cymru'r Dyfodol, PCC ac NPS EN-1. Mae angen sylweddol am y gwaith arfaethedig, ac mae'r egwyddor o ddatblygu ac uwchraddio rhwydweithiau trawsyrru i hwyluso'r gwaith o gysylltu 50 GW o ynni gwynt ar y môr erbyn 2030 ac uwchraddio capasiti'r grid yn cael ei chefnogi gan bolisi cenedlaethol (gan gynnwys y Cynllun Cenedlaethol) a pholisi lleol.

7.3 Tirwedd ac Amwynderau Gweledol

- 7.3.1 Mae Asesiad o'r Effaith ar y Dirwedd a'r Effaith Weledol (LVIA) o'r gwaith arfaethedig wedi cael ei gynnal ac mae wedi'i nodi ym **Mhennod 4: Tirwedd ac Amwynderau Gweledol o DA Rhifyn 2: Gwaith Pentir**, sy'n cadarnhau na fydd y gwaith arfaethedig yn cael unrhyw effeithiau niweidiol sylweddol ar gymeriad y dirwedd ac amwynderau gweledol, oherwydd bod lleoliad y gwaith arfaethedig yn rhan o is-orsaf bresennol Pentir.
- 7.3.2 Mae Polisi AMG 3 o'r CDLI yn nodi'r mesurau y dylid eu cymryd i sicrhau bod y nodweddion a'r rhinweddau sy'n arbennig i gymeriad y dirwedd leol yn cael eu gwarchod. Mae hyn yn cynnwys cymryd camau i sicrhau nad yw datblygiad "yn achosi effeithiau niweidiol sylweddol ar gymeriad y dirwedd adeiledig neu naturiol". Dros dro fyddai'r gwaith adeiladu ac, oherwydd bod lleoliad y gwaith arfaethedig yn rhan o'r is-orsaf bresennol, ynghyd â natur tanddaearol y gwaith, prin fyddai modd gweld yr effeithiau ar gymeriad y dirwedd, ac mae'r is-orsaf bresennol yn cael ei sgrinio o'r golygfeydd cyfagos gan y coetir cyfagos. Ni fyddai unrhyw effeithiau niweidiol sylweddol ar gymeriad y dirwedd, yn unol â Pholisi AMG 3 y CDLI.
- 7.3.3 Mae Polisi PCYFF 4 y CDLI yn pwysleisio pwysigrwydd ystyried y dirwedd ac effeithiau gweledol datblygiad. Mae'n datgan y dylai'r holl gynigion ar gyfer datblygiadau "*integreiddio i'w hamgylchoedd*" ac y byddant yn cael eu gwrthod os na fyddant yn dangos sut mae tirlunio (sy'n briodol i natur, graddfa a lleoliad y datblygiad arfaethedig) wedi cael ei ystyried o'r cychwyn cyntaf.
- 7.3.4 Mae safle'r gwaith arfaethedig yn rhan o Dirwedd Hanesyddol Gofrestredig Dinorwig, ac mae llawer o'r elfennau sy'n gysylltiedig â'r rhestriad hon yn parhau i fod yn rhan o gymeriad gwledig yr ardal, gan gynnwys "*mawredd golygfaol yr ardal*". Yn unol â pholisi AT 1 y CDLI, paragraff 6.1.21 PCC a TAN 24, ac o ystyried y Gofrestr Anstatudol o Dirweddau o Ddiddordeb Hanesyddol Arbennig yng Nghymru, mae'r gwaith arfaethedig o fewn cyfyngiadau caeadele presennol yr is-orsaf, ac mae'r effeithiau adeiladu dros dro ac wedi'u sgrinio o'r golygfeydd cyfagos gan goetir. Ni fydd y gwaith arfaethedig yn cael

unrhyw effeithiau niweidiol sylweddol ar gyfanrwydd y Dirwedd Hanesyddol Gofrestredig nac yn effeithio arni.

- 7.3.5 Oherwydd lleoliad gwledig a natur y datblygiad, mae derbynyddion gweledol preswyl wedi'u cyfyngu i ffermydd gwasgaredig ac anheddau unigol yng nghyffiniau safle'r gwaith arfaethedig. Nid oes llwybrau cerdded pellter hir na rhwydweithiau beicio cenedlaethol yn agos at safle'r gwaith arfaethedig, ac nid oes llwybrau wedi'u hyrwyddo yng nghyffiniau safle'r gwaith arfaethedig. Mae'r rhan agosaf o hawl dramwy gyhoeddus yn 730m o safle'r gwaith arfaethedig ac yn cael ei sgrinio gan lystyfiant sy'n ymyrryd, gan gynnwys coetir presennol o amgylch Is-orsaf Pentir. Mae'r rhwydwaith ffyrdd strategol yn cynnwys y B4547, sy'n darparu mynediad i is-orsaf bresennol Pentir, yr A4244, a'r B4366, yn ogystal â nifer o ffyrdd lleol ac isffyrdd sy'n cysylltu ffermydd ac eiddo unigol. O ystyried lleoliad y derbynyddion gweledol hyn a phriodoleddau ffisegol y gwaith arfaethedig, ni fyddant yn cael unrhyw effeithiau niweidiol ar dderbynyddion gweledol.
- 7.3.6 I gloi, byddai'r gwaith arfaethedig yn digwydd o fewn ffin bresennol yr is-orsaf weithredol. Byddai'r effeithiau ar gymeriad y dirwedd ac amwynderau gweledol yn rhai dros dro a phrin y gellid eu gweld gan y byddent yn digwydd yng nghyd-destun seilwaith is-orsaf bresennol Pentir, sy'n cael ei sgrinio gan lystyfiant presennol cyfagos, gan arwain at ddim effeithiau niweidiol sylweddol ar y dirwedd na'r amwynderau. Oherwydd natur gyfyngedig a dros dro'r newid posibl, cafodd yr holl effeithiau gweledol a'r effeithiau ar y dirwedd eu cwmpasu yn asesiad y DA. Mae'r gwaith arfaethedig yn cydymffurfio â pholisïau PCYFF 4 ac AMG 3 y CDLI, a pholisïau cenedlaethol sy'n mynd i'r afael â thirwedd ac amwynderau gweledol.

7.4 Dyluniad

- 7.4.1 Mae Polisi PCYFF 3 y CDLI yn darparu meini prawf y dylai datblygiadau eu bodloni, lle bo hynny'n berthnasol, i ddangos dyluniad o ansawdd uchel sy'n ystyried yr amgylchedd naturiol, hanesyddol ac adeiledig. Mae'r gofyniad i ddatblygiadau barchu cyd-destun y safle ble mae'r cynnig wedi'i leoli ynddo, a'i le yn y dirwedd leol, yn arbennig o berthnasol. Mae Polisi 17 Cymru'r Dyfodol yn galw am ddylunio seilwaith grid strategol newydd i leihau'r effaith weledol ar gymunedau cyfagos.
- 7.4.2 Mae NPS EN-1 yn cydnabod *“efallai na fydd gan yr ymgeisydd unrhyw ddewis, neu ddewis cyfyngedig iawn, o ran ymddangosiad ffisegol rhai darnau o seilwaith ynni”*, gan bwysleisio'r angen i ddangos dyluniad da o ran lleoli, mewn perthynas â chymeriad presennol y dirwedd, y tiffurf a llystyfiant.
- 7.4.3 Bydd y gwaith arfaethedig yn parchu cyd-destun safle'r gwaith arfaethedig a'i le yn y dirwedd leol gan ei fod yn cynnwys seilwaith trydanol ychwanegol o fewn yr is-orsaf bresennol, sy'n arddangos dylunio da o ran gosodiad. Mae'r lleoliad hefyd yn lleihau'r effeithiau ar aneddiadau cyfagos gan ei fod mewn safle is-orsaf sydd eisoes wedi'i sefydlu a bydd y ceblau gweithredol o dan y ddaear. O ganlyniad, byddai'r gwaith arfaethedig yn unol â Pholisi PCYFF 3 y CDLI, Polisi Cymru'r Dyfodol 17 ac NPS EN-1.

7.5 Ecoleg a Chadwraeth Natur

- 7.5.1 O dan Bolisi Strategol PS 19 y CDLI, bydd cynigion sy'n cael effaith niweidiol sylweddol ar amgylchedd naturiol unigryw, cefn gwlad a morlin ardal y Cynllun yn cael eu gwrthod, oni bai fod yr angen a'r manteision yn amlwg yn drech na'r niwed, tra bod Polisi AMG 6 yn gwarchod safleoedd o arwyddocâd rhanbarthol neu leol rhag cynigion sy'n debygol o

achosi niwed uniongyrchol neu anuniongyrchol. Mae Polisi AMG 5 yn gofyn am gynigion datblygu i warchod a gwella bioamrywiaeth drwy leoli a gwella cynefinoedd mewn modd sensitif. Ategir hyn hefyd gan Bolisi 9 Cymru'r Dyfodol, sy'n mynnu bod bioamrywiaeth yn cael ei chynnal a'i gwella, gan gynnwys darparu “*budd net*”.

- 7.5.2 Mae Adran 6.4 PCC a TAN 5 yn ei gwneud yn ofynnol i gynigion ar gyfer datblygu sicrhau budd net i fioamrywiaeth.
- 7.5.3 Cyflwynir asesiad o'r effeithiau sylweddol tebygol ar dderbynyddion ecolegol sensitif ym **Mhennod 5: Ecoleg a Chadwraeth Natur o DA Rhifyn 2: Gwaith Pentir**. Mae hyn yn dod i'r casgliad na fyddai unrhyw effeithiau niweidiol yn ystod camau adeiladu, gweithredu a chynnal a chadw'r gwaith arfaethedig.

Coedyddiaeth

- 7.5.4 Mae **Adroddiad Coedyddiaeth (DA Rhifyn 8, Atodiad 2.5.C)** yn asesu effaith debygol y gwaith arfaethedig ar goed. Mae Planhigfa ar Safle Coetir Hynafol yn cyd-ffinio'n uniongyrchol â ffin orllewinol safle'r gwaith arfaethedig ac yn rhan o cWS Is-orsaf Pentir. Cafodd y coetir hwn ei asesu fel rhan o brosiect Cysylltiad Gogledd Cymru (NWC) y National Grid yn 2018, a phenderfynwyd ei fod mewn cyflwr gwael bryd hynny. Nid yw adolygiad o Restr Coed Hynafol Coed Cadw yn nodi unrhyw goed hynafol na hynod yn safle'r gwaith arfaethedig, gyda'r agosaf tua 1.6 km i'r de-orllewin.
- 7.5.5 Mae'r gwaith arfaethedig wedi cael ei ddylunio i osgoi nodweddion naturiol allweddol sydd yn safle'r gwaith arfaethedig neu wrth ei ymyl cyn belled ag y bo modd. Mae'r mesurau lliniaru arfaethedig yn cynnwys clustogfeydd o 15m o leiaf o goetiroedd a choed unigol, a gweithredu Cynllun Rheolaeth Amgylcheddol Adeiladu (CEMP) i sicrhau y glynir wrth fesurau arferion gorau. Gan y bydd y gwaith arfaethedig yn digwydd yn gyfan gwbl ar ardaloedd llawr caled Is-orsaf Pentir, ni fydd unrhyw goed na choetir yn cael eu heffeithio'n uniongyrchol, ac ni fydd unrhyw effeithiau sylweddol.
- 7.5.6 Ni fydd y gwaith arfaethedig yn effeithio ar unrhyw goed na choetir, yn unol â PS 19 y CDLI, sy'n gofyn am ystyried diogelu, cadw neu wella coed, gwrychoedd a choetiroedd.

Buddion Net i Fioamrywiaeth

- 7.5.7 Mae Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 Rhan 1 Adran 6: 'Dyletswydd bioamrywiaeth a chydnerthedd ecosystemau' yn datgan bod yn “*rhaid i awdurdodau cyhoeddus geisio cynnal a gwella bioamrywiaeth wrth arfer swyddogaethau mewn perthynas â Chymru, ac wrth wneud hynny hybu cydnerthedd ecosystemau, i'r graddau y mae hynny'n gyson ag arfer y swyddogaethau hynny'n briodol*”.
- 7.5.8 Mae Polisi 9 Cymru'r Dyfodol: 'Rhwydweithiau Ecolegol Cydnerth a Seilwaith Gwyrdd' yn nodi bod yn rhaid i “*gamau gweithredu tuag at sicrhau bod bioamrywiaeth yn cael ei chynnal a'i gwella (er mwyn darparu budd net), cydnerthedd ecosystemau ac asedau seilwaith gwyrdd, gael eu dangos fel rhan o'r cynigion datblygu drwy ddulliau arloesol sy'n seiliedig ar natur o gynllunio safleoedd a dylunio'r amgylchedd adeiledig*”.
- 7.5.9 Mae PCC yn ehangu ar hyn drwy nodi bod “*gan y system gynllunio rôl allweddol i'w chwarae o ran helpu i wrthdroi'r dirywiad mewn bioamrywiaeth a chynyddu cydnerthedd ecosystemau. Gan gydnabod bod angen datblygiadau, ac y gallai hyn effeithio ar rywfaint o fioamrywiaeth, dylai'r system gynllunio sicrhau... bod budd net i fioamrywiaeth...*”

- 7.5.10 Mae PCC hefyd yn datgan bod “*yn rhaid i bob datblygiad sicrhau budd net i fioamrywiaeth a chydnerthedd ecosystemau o'r cyflwr sylfaenol (yn gymesur â graddfa a natur y datblygiad arfaethedig)*”
- 7.5.11 Mae PCC TAN 5: 'Cadwraeth natur a chynllunio' yn nodi prif egwyddorion cynllunio cadarnhaol ar gyfer cadwraeth natur, ac yn datgan y dylai'r system cynllunio gwlad a thref yng Nghymru “...*chwilio am ddatblygiadau sy'n darparu budd net ar gyfer cadwraeth bioamrywiaeth, heb gollu cynefinoedd na phoblogaethau o rywogaethau yn sylweddol, yn lleol nac yn genedlaethol*”.
- 7.5.12 Mae Datganiad Budd Net i Fioamrywiaeth (NBB) a Seilwaith Gwyrdd (GI) ar gyfer Pentir (**DA Rhifyn 8, Atodiad 2.5.D: Datganiad Budd Net i Fioamrywiaeth a Seilwaith Gwyrdd**) wedi cael ei baratoi i gefnogi'r Cais Cynllunio hwn. Mae'r datganiad NB a GI wedi cael ei gynhyrchu mewn ymateb i'r dull o ddarparu NBB a GI yng Nghymru, fel sy'n ofynnol ym Mholisi Cynllunio Cymru 12. Mae'r Datganiad NBB a GI cyfun hwn yn dangos sut mae'r gwaith arfaethedig wedi defnyddio'r dull cam wrth gam a fframwaith DECCA, drwy osgoi, lliniaru, creu a/neu wella cynefinoedd i leihau effaith barhaol a dros dro cynefinoedd o fewn ffin y cais cynllunio, a gwrthbwysu mewn ffordd gymesur lle bo modd. Mae mesurau lliniaru wedi'u cynnwys yn y CEMP i leihau effeithiau posibl nodweddion ecolegol pwysig ar y safle. Mae Asesiad o'r Effaith ar y Dirwedd a'r Effaith Weledol (LVIA) o'r gwaith arfaethedig wedi cael ei gynnal ac mae wedi'i nodi ym **Mhennod 4: Tirwedd ac Amwynderau Gweledol o DA Rhifyn 2: Gwaith Pentir**. Dylid darllen y ddau adroddiad ar y cyd â'r Datganiad NBB a GI.
- 7.5.13 Ni fyddai'r gwaith arfaethedig yn cael unrhyw effeithiau uniongyrchol nac anuniongyrchol ar gynefinoedd lled-naturiol. Llwyddwyd i osgoi'r holl effeithiau ar gynefinoedd lled-naturiol ac nid oes angen dangos tystiolaeth o'r camau ychwanegol yn y dull cam wrth gam. Cafwyd tystiolaeth o fframwaith DECCA a'r safonau GI. Mae Budd Net i Fioamrywiaeth wedi cael ei sicrhau, gan gynnwys cynnal rhwydweithiau GI ar y safle drwy weithredu gwelliannau sy'n benodol i rywogaethau. Bydd yr holl welliannau sy'n benodol i rywogaethau yn cael eu rheoli a'u cynnal am gyfnod sy'n gymesur â'r gwelliannau a ddarperir.
- 7.5.14 I gloi, yn unol â'r gwelliannau penodol i rywogaethau a nodir yn y Datganiad NBB a GI, byddai'r gwaith arfaethedig yn arwain at fudd bioamrywiaeth net ac yn cyd-fynd â gofynion Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016, Polisi 9 Cymru'r Dyfodol a PCC.

Safleoedd, Cynefinoedd a Rhywogaethau Dynodedig Statudol ac Anstatudol

- 7.5.15 Nid yw safle'r gwaith arfaethedig yn safle statudol nac anstatudol ar gyfer cadwraeth natur. Mae'r safle statudol agosaf ar gyfer cadwraeth natur 2.89km i'r de-ddwyrain, ar ei bwynt agosaf, ac mae'r Safle Bywyd Gwyllt Lleol agosaf o fewn 500m. Ni fydd y gwaith yn cael effaith niweidiol ar cWS Is-orsaf Pentir ychwaith. Ni fydd y gwaith arfaethedig yn arwain at effeithiau uniongyrchol nac anuniongyrchol ar y safleoedd hyn, yn unol â Pholisi PS 19 ac AMG 6 y CDLI.
- 7.5.16 Mae safle'r gwaith arfaethedig yn cynnwys yr is-orsaf bresennol, gyda'r gwaith arfaethedig wedi'i gyfyngu i ôl troed presennol yr is-orsaf, heb unrhyw gysylltiad â'r cynefin presennol. Ar ôl defnyddio mesurau arferion gorau a rhoi'r mesurau lliniaru a amlinellir yn y CEMP ar waith (**Rhifyn 8, Atodiad 2.2.A: Cynllun Rheoli Amgylcheddol Adeiladu Amlinellol**), ni ragwelir unrhyw effeithiau niweidiol ar gynefinoedd a rhywogaethau, gan gynnwys coetir a gwrychoedd sy'n ffinio â safle'r gwaith arfaethedig.

7.5.17 Gan ystyried y bydd y gwaith arfaethedig yn ei gyfanrwydd yn cael ei gyfyngu i ardal llawr caled bresennol safle'r gwaith arfaethedig, ni ragwelir unrhyw effeithiau niweidiol ar safleoedd dynodedig statudol ac anstatudol ar gyfer cadwraeth natur, cynefinoedd nodedig (Coetir Hynafol neu Gynefinoedd Pwysig lawn) na rhywogaethau gwarchoddedig neu nodedig, ac mae'r gwaith arfaethedig yn cydymffurfio â Pholisi Strategol PS 19 a Pholisi AMG 5 y CDLI. Mae'r gwaith arfaethedig hefyd yn darparu budd net i fioamrywiaeth, yn unol â Pholisi 9 Cymru'r Dyfodol, PCC a TAN 5.

7.6 Yr Amgylchedd Hanesyddol

- 7.6.1 **Mae Pennod 6: Yr Amgylchedd Hanesyddol o DA Rhifyn 2: Gwaith Pentir** yn darparu asesiad o effeithiau posibl y gwaith arfaethedig ar asedau treftadaeth ac archeolegol. Mae ardal astudiaeth 3km o safle'r gwaith arfaethedig o safle gwaith Pentir wedi cael ei diffinio i ddarparu cyd-destun hanesyddol ac archeolegol ac i nodi asedau dynodedig y gallai'r gwaith arfaethedig effeithio arnynt ac i sicrhau cysondeb ar draws y Prosiect (edrychwch ar **DA Ffigur 2.6.1**). Ni ragwelir y byddai adeiladu na gweithredu'r gwaith arfaethedig yn cael effaith ar unrhyw asedau treftadaeth dynodedig, nac effeithiau niweidiol sylweddol ar olion archeolegol anhysbys, a chafodd yr holl asesiad o effeithiau'r amgylchedd hanesyddol ei gwmpasu o'r DA.
- 7.6.2 Mae Polisi PS 5 a PS 20 y CDLI yn mynnu bod datblygiadau'n diogelu ac yn gwella ansawdd asedau'r amgylchedd hanesyddol, gan gynnwys eu lleoliad. Ni fyddai'r gwaith arfaethedig yn arwain at newidiadau i gyd-destun gweledol asedau treftadaeth dynodedig, gan na fyddai unrhyw ryng-weledd rhwng safle'r gwaith arfaethedig a Safleoedd Treftadaeth y Byd, Henebion Rhestredig nac adeiladau Rhestredig.
- 7.6.3 Aseswyd ardal astudiaeth 500m o safle'r gwaith arfaethedig mewn perthynas ag asedau hanesyddol heb eu dynodi, ac ar gyfer asesu potensial archeolegol yn safle'r gwaith arfaethedig.
- 7.6.4 Mae Polisi AT 3 y CDLI yn galw ar gynigion i warchod asedau treftadaeth heb eu dynodi, ac mae Polisi AT 4 yn mynnu bod safleoedd archeolegol heb eu dynodi a'u lleoliad yn cael eu diogelu. Nid oes disgwyl i'r gwaith arfaethedig arwain at unrhyw effeithiau niweidiol sylweddol ar asedau treftadaeth na safleoedd archeolegol heb eu dynodi.
- 7.6.5 Ni fydd y gwaith arfaethedig yn arwain at effeithiau sylweddol ar unrhyw asedau treftadaeth dynodedig neu heb eu dynodi, nac olion archeolegol anhysbys; felly mae'r gwaith arfaethedig yn cydymffurfio â Pholisi PS 5, PS 20, AT 3 ac AT 4 y CDLI, adran 6.1 PCC a TAN 24.

7.7 Cyflwr y Tir

- 7.7.1 Mae **Pennod 7: Daeareg, Hydroddaeareg, Defnydd Tir ac Amaethyddiaeth o DA Rhifyn 2: Gwaith Pentir** yn darparu asesiad o'r effeithiau sylweddol tebygol ar gyflwr y tir a allai godi yn sgil adeiladu, gweithredu a chynnal a chadw'r gwaith arfaethedig.
- 7.7.2 Mae Polisi PCYFF 2 y CDLI yn ei gwneud yn ofynnol i gynigion datblygu ddangos na fyddant yn cael effeithiau andwyol annerbyniol o ran llygredd. Mae Polisi PS 19 y CDLI yn ei gwneud yn ofynnol i bob cynnig leihau'r effeithiau ar adnoddau dŵr ac ansawdd dŵr.
- 7.7.3 Mae PCC yn ceisio sicrhau bod halogi tir ac ansawdd dŵr yn cael eu hystyried mewn cynigion datblygu a bod mesurau adfer yn cael eu rhoi ar waith lle bo hynny'n briodol.

- 7.7.4 Yn ystod y cam adeiladu, byddai ardaloedd o dir halogedig (os deir ar eu traws yn ystod yr ymchwiliad tir) yn cael eu hosgoi, lle bo hynny'n bosibl. Lle nad yw hynny'n bosibl, byddai gwaith adfer yn cael ei wneud i naill ai dynnu'r ffynhonnell neu atal creu llwybrau at dderbynyddion. Bydd hyn yn cael ei reoli drwy'r CEMP ac, ar ôl rhoi mesurau lliniaru ar waith, ni ragwelir unrhyw effeithiau niweidiol sylweddol.
- 7.7.5 Bydd safle'r gwaith arfaethedig yn cael ei adfer ar ôl y gwaith adeiladu ac yn dal i ddod o dan Is-orsaf Pentir a'r ffyrdd mewnol presennol, a fydd yn rhwystr effeithiol i unrhyw halogiad gweddilliol ar y safle. Ni fydd llawer o botensial i unrhyw ddefnyddwyr ddod i gysylltiad â halogiad pan fydd yn weithredol.
- 7.7.6 Ar ôl rhoi CEMP a Chynllun Rheoli Pridd (SMP) ar waith, ni ddisgwylir unrhyw effeithiau niweidiol sylweddol yn sgil llygredd dŵr daear a phridd yn ystod camau adeiladu, gweithredu na chynnal a chadw'r gwaith arfaethedig. Byddai'r CEMP a'r SMP hefyd yn sicrhau bod derbynyddion dynol yn cael eu diogelu ar y safle.
- 7.7.7 Nid oes disgwyl i'r gwaith arfaethedig arwain at effeithiau niweidiol sylweddol o ran cyflwr y tir, gyda mesurau priodol yn cael eu cynnig i leihau effeithiau llygredd ar briddoedd a dŵr daear, yn unol â pholisïau PCYFF 2 a PS 19 y CDLI. Yn unol â PCC, mae dyluniad y gwaith arfaethedig wedi ystyried materion sy'n deillio o halogi tir posibl yn briodol, ac wedi cynnig rhoi mesurau adfer ar waith os bydd angen.

7.8 Y Risg o Lifogydd a Draeniad

- 7.8.1 Mae asesiad o'r effeithiau tebygol o ran perygl llifogydd a allai ddeillio o adeiladu, gweithredu a chynnal a chadw'r gwaith arfaethedig wedi cael ei gynnal ac mae wedi'i nodi ym **Mhennod 8: Ansawdd Dŵr, Adnoddau Dŵr a'r Perygl o Lifogydd o DA Rhifyn 2: Gwaith Pentir**. Ni nodwyd unrhyw dderbynyddion lle gallai'r gwaith arfaethedig achosi effeithiau niweidiol sylweddol ac felly cafodd y perygl o lifogydd ei gwmpasu o'r DA.
- 7.8.2 Mae'r cwrs dŵr agosaf at safle'r gwaith arfaethedig yn gwrs dŵr dienw tua 70m i'r de, ac nid oes pyllau, llynnoedd, camlesi na chyrrff dŵr eraill ger safle'r gwaith arfaethedig. Mae safle'r gwaith arfaethedig ym Mharth Llifogydd A y tu allan i ardaloedd wedi'u mapio o lifogydd afonol neu lanwol. Mae'r fynedfa bresennol i Is-orsaf Pentir, sy'n ffurfio rhan o ffin y gwaith arfaethedig, yn croesi ardal o Barth Llifogydd B, ond ni chynigir unrhyw ddatblygiad yn yr ardal hon.
- 7.8.3 Nid oes disgwyl i'r gwaith arfaethedig gael unrhyw effeithiau niweidiol o ran y risg o lifogydd a draeniad. Yn unol â Pholisi 8 Cymru'r Dyfodol, mae'r gwaith arfaethedig mewn ardal sydd â pherygl isel o lifogydd. Mae system ddraenio addas ar waith yn is-orsaf Pentir, a bydd y gwaith arfaethedig yn ei defnyddio i leihau'r perygl o lifogydd, yn unol â Pholisïau PCYFF 6 a PS 5 y CDLI.

7.9 Traffig a Thrafnidiaeth

- 7.9.1 Mae **Pennod 9: Traffig a Thrafnidiaeth o DA Rhifyn 2: Gwaith Pentir** yn darparu asesiad o'r effeithiau sylweddol tebygol ar gyflwr y tir a allai godi yn sgil adeiladu, gweithredu a chynnal a chadw'r gwaith arfaethedig.
- 7.9.2 Bydd traffig adeiladu yn cael mynediad i safle'r gwaith arfaethedig o'r B4547, gyda'r holl staff a cherbydau nwyddau trwm (HGVs) yn mynd i mewn ac allan drwy fynedfa Is-orsaf Pentir. Disgwylir i weithgareddau adeiladu gynhyrchu traffig dyddiol cyfartalog o 63 o gerbydau gweithwyr adeiladu, gan gyfrif am weithwyr adeiladu yn cyrraedd ac yn gadael

dros ddiwrnod arferol. Ar y mwyaf, amcangyfrifir y byddai hyd at bum llwyth HGV (gan gynnwys gwaredu gwastraff) yn cyrraedd y safle bob dydd (pump i mewn a phump allan). Rhagwelir mai'r gwaith arfaethedig fydd â'r cynnydd cyfrannol mwyaf mewn Traffig Dyddiol Cyfartalog Blynyddol (AADT) yn y Cyfrif Traffig Awtomatig (ATC) o 2.9 (B4547 i'r gorllewin o Is-orsaf Pentir), gyda dim ond cynnydd amcangyfrifedig mewn traffig dyddiol cyfartalog o 1.1%.

- 7.9.3 Yn ystod y cam adeiladu, byddai'r effaith yn un dros dro a byddai'n cael ei rheoli drwy fesurau lliniaru creiddiol. Disgwylir i lefelau traffig gynyddu ychydig yn unig, ac ni fydd yr un o'r cysylltiadau a asesir yn y DA yn cynyddu'n ddigon sylweddol i arwain at effeithiau sylweddol.
- 7.9.4 Yn ystod y cam gweithredu, ni fydd unrhyw newid i lefelau traffig presennol ar y safle, a chafodd yr effeithiau gweithredol eu cwmpasu o'r DA.
- 7.9.5 Ni ddisgwylir unrhyw symudiadau Llwythi Anwahanadwy Anghyffredin (AIL) annormal yn ystod cam gweithredu a chynnal a chadw'r gwaith arfaethedig.
- 7.9.6 Mae'r gwaith arfaethedig wedi cael ei ddylunio, cyn belled ag y bo'n ymarferol, i osgoi a lleihau effeithiau ar draffig a thrafnidiaeth yn ystod y cam adeiladu, a gweithredu, drwy'r broses o ddatblygu'r dyluniad a thrwy wreiddio mesurau lliniaru yn nyluniad y gwaith arfaethedig. Mae **Pennod 9: Traffig a Thrafnidiaeth o DA Rhifyn 2: Gwaith Pentir** yn esbonio'r mesurau lliniaru creiddiol hyn yn fanylach.
- 7.9.7 Ni fyddai'r gwaith arfaethedig yn arwain at niwed annerbyniol i weithrediad diogel ac effeithlon y briffordd. Mae'r asesiad o'r effeithiau ar dtrafnidiaeth a ddisgrifir ym **Mhennod 9: Traffig a Thrafnidiaeth o DA Rhifyn 2: Gwaith Pentir** yn cadarnhau na ragwelir unrhyw effeithiau niweidiol, yn unol â Pholisi TRA 4 y CDLI. Mae'r gwaith arfaethedig hefyd yn cyd-fynd â PCC, gan fod yr asesiad yn ymdrin â'r gwaith adeiladu, gweithredu a chynnal a chadw, ac yn dod i'r casgliad na fydd unrhyw effeithiau niweidiol yn codi yn ystod unrhyw un o'r camau datblygu.

7.10 Amwynderau

- 7.10.1 Mae'r adran hon yn gwerthuso effeithiau'r gwaith arfaethedig ar ansawdd yr aer, allyriadau, sŵn a dirgryndod.

Ansawdd Aer ac Allyriadau

- 7.10.2 Mae **Pennod 10: Ansawdd Aer ac Allyriadau o DA Rhifyn 2: Gwaith Pentir** yn darparu asesiad o'r effeithiau sylweddol tebygol ar ansawdd yr aer a allai godi yn sgil adeiladu, gweithredu a chynnal a chadw'r gwaith arfaethedig yn is-orsaf Pentir.
- 7.10.3 Mae ffynhonnell yr effeithiau posibl ar Ansawdd Aer ac Allyriadau yn ystod y cam adeiladu yn cynnwys allyriadau llwch yn ystod y gwaith adeiladu ac allyriadau o beiriannau ar y safle.
- 7.10.4 Ychydig iawn o dderbynyddion iechyd pobl a chadwraeth natur sydd yn yr ardal o amgylch safle gwaith Pentir, sy'n wledig yn bennaf. Nid oes unrhyw eiddo preswyl na gweithgareddau hamdden o fewn 250m i safle'r gwaith arfaethedig, ac felly mae ganddo sensitifrwydd isel i faeddu â llwch, effeithiau ar iechyd pobl, ac effeithiau cadwraeth natur.

- 7.10.5 Nid oes disgwyl i effaith allyriadau offer y safle a pheiriannau symudol yn ystod y cam adeiladu arwain at effeithiau niweidiol, ac nid oes potensial iddynt gyfrannu at unrhyw effeithiau niweidiol sylweddol ar ansawdd yr aer lleol.
- 7.10.6 Bydd yr holl weithgareddau adeiladu yn glynu wrth y mesurau lliniaru a amlinellir ym **Mhennod 10: Ansawdd Aer ac Allyriadau o DA Rhifyn 2: Gwaith Pentir** ac yn y CEMP, ac ni ragwelir unrhyw effeithiau niweidiol sylweddol yn sgil y gwaith arfaethedig. Mae hyn yn unol â Pholisi PCYFF 2 y CDLI, gan na fydd amwynderau preswylfeydd lleol a defnyddiau tir ac eiddo eraill yn cael eu heffeithio'n andwyol gan y gwaith arfaethedig. Dangosir cydymffurfiaeth â PCC hefyd, gan na fydd unrhyw ardaloedd lle mae ansawdd yr aer yn wael yn cael eu creu.

Sŵn a Dirgryndod

- 7.10.7 Mae **Pennod 11: Sŵn a Dirgryndod o DA Rhifyn 2: Gwaith Pentir** yn darparu asesiad o'r effeithiau sŵn a dirgryndod sylweddol tebygol a allai godi yn sgil adeiladu, gweithredu a chynnal a chadw'r gwaith arfaethedig yn Is-orsaf Pentir.
- 7.10.8 Mae un derbynnydd sensitif o fewn 300m i safle gwaith Pentir, sef Gamekeepers Cottage, Rhos Fawr. Gan fod yr ardal gyfagos yn wledig heb unrhyw brif ffynonellau sŵn, mae'r ardal yn debygol o fod yn dawel a disgwylir i'r lefelau sŵn amgylchynol yn ystod y dydd fod oddeutu 40db $L_{Aeq,T}$.
- 7.10.9 Y tri phrif gam a fyddai'n cynhyrchu'r lefelau uchaf o sŵn fyddai'r gwaith galluogi, cloddio ffosydd ac adfer. Mae'r DA yn asesu bod y lefel uchaf o sŵn yn ystod y gwaith galluogi yn debygol o ddigwydd yn ystod y gwaith torri concriid a bod ganddo lefel sŵn bosibl o 62dB $L_{Aeq,T}$ yn Gamekeeper Cottage, sydd 310m o bwynt agosaf y gwaith hwn. Mae'r lefel uchaf o sŵn yn ystod y gwaith cloddio ffosydd yn debygol o gael ei achosi gan beiriannau cloddio. Os bydd y gwaith cloddio'n digwydd 250m o Gamekeepers Cottage, rhagwelir lefel sŵn o 51dB $L_{Aeq,T}$. Yn ystod y gwaith adfer, mae'r lefel uchaf o sŵn yn debygol o ddigwydd wrth gywasgu concriid. Mae'r llawr caled agosaf at Gamekeepers Cottage tua 310m i ffwrdd, a phe bai cywasgu parhaus yn digwydd, rhagwelir lefel sŵn o 49dB $L_{Aeq,T}$, yn y derbynnydd. Ni ragwelir y bydd y lefelau sŵn hyn yn arwain at effeithiau niweidiol sylweddol ar Gamekeepers Cottage.
- 7.10.10 Yn ystod y cam adeiladu, bydd mesurau i reoli sŵn a dirgryndod yn cael eu mabwysiadu lle bo hynny'n rhesymol ymarferol. Mae manylion y mesurau hyn i'w gweld yn **Nhabl 11. Sŵn a Dirgryndod o DA Rhifyn 2: Gwaith Pentir** a byddant yn cael eu gweithredu a'u sicrhau drwy'r CEMP.
- 7.10.11 Ni fyddai'r ceblau newydd a'r ceblau tanddaearol newydd arfaethedig yn creu sŵn na dirgryndod a fyddai'n cael effaith ar yr wyneb, felly ni fyddai unrhyw effeithiau sŵn na dirgryndod gweithredol.
- 7.10.12 Yn unol â Pholisi PCYFF 2, ni fydd y gwaith arfaethedig yn cael effaith niweidiol annerbyniol ar amwynderau preswylfeydd lleol, tir ac eiddo arall drwy sŵn a dirgryndod. Ni fydd y datblygiad ychwaith yn creu seinwedd amhriodol, a bydd yn ymgorffori mesurau i leihau amlygiad cyffredinol i lygredd sŵn, yn unol â PCC a TAN 11.

7.11 Effeithiau Cronnus

- 7.11.1 Mae **Pennod 5: Effeithiau Cronnus o DA Rhifyn 7: Y Prosiect a'r Effeithiau Cronnus** yn darparu asesiad o'r effeithiau cronnus sy'n gysylltiedig â'r gwaith

arfaethedig. Mae pum datblygiad o bwys o fewn 2 km i safle'r gwaith arfaethedig, sy'n cynnwys y ceisiadau canlynol gan Gyngor Gwynedd:

- Cyfeirnod cais C25/0554/18/LL ar gyfer gosod cebl trydan tanddaearol mewn cydweithrediad â chynllun storio ynni BESS Pentir (C24/0532/25/LL);
- Cyfeirnod cais C25/0554/18/LL ar gyfer caniatâd cynllunio dros dro am gyfnod o 40 mlynedd ar gyfer codi System Storio Ynni (ESS), ynghyd â seilwaith cysylltiedig, mynediad i'r safle, tirlunio a gwaith ategol;
- Cyfeirnod cais C25/077/18/LL am system storio ynni batri, seilwaith cysylltiedig, mynediad a thirlunio;
- Cyfeirnod cais C24/0532/25/LL ar gyfer cyfleuster storio ynni arfaethedig, tirlunio cysylltiedig, seilwaith, offer ategol, gyda chapasiti mewnforio ac allforio cysylltiad grid o 57MWac;
- Cyfeirnod cais C16/0886/15/LL ar gyfer gosod ceblau cyswllt grid 132kV tanddaearol rhwng Cyfleuster Storio Glyn Rhonwy ac Is-orsaf Pentir. Cyflwynwyd dau gais i ymestyn y cyfnod cychwyn ar gyfer C/16/0886/15/LL: C21/0934/15/AC a C23/0959/15/AC.

7.11.2 Mae effeithiau cronrus posibl y gwaith arfaethedig wedi cael eu hasesu mewn perthynas ag effeithiau ar y dirwedd, effeithiau gweledol, sŵn, ecoleg, dŵr daear a dŵr wyneb, yn unol â Pholisi ADN 3 y CDLI. Mae PCC hefyd yn gofyn am ystyried effeithiau cronrus datblygiad, ac mae asesiad o'r effeithiau hyn wedi'i nodi yn **DA Rhifyn 7: Y Prosiect a'r Effeithiau Cronrus**. Mae'r asesiad o'r effeithiau cronrus yn dod i'r casgliad na fydd unrhyw effeithiau cronrus niweidiol sylweddol ar unrhyw dderbynyddion yn ystod y cam adeiladu na gweithredu o ganlyniad i'r gwaith arfaethedig ym Mhentir.

7.12 Y Gymraeg

7.12.1 Yn unol â Pholisi PS 1 a TAN 20 y CDLI, mae Datganiad Iaith Gymraeg wedi cael ei gyflwyno fel rhan o'r cais, sy'n dangos na fydd y gwaith arfaethedig yn arwain at effeithiau niweidiol ar gymeriad a chydbwysedd iaith cymunedau lleol (Cyf. 2.12.A). Er na nodwyd unrhyw effeithiau andwyol yn yr asesiad, disgwylir y bydd mesurau yn cael eu rhoi ar waith i sicrhau bod y defnydd o'r Gymraeg yn cael ei gynnal. Bydd y mesurau'n cynnwys defnyddio arwyddion dwyieithog ar lwybrau ffyrdd a Hawliau Tramwy Cyhoeddus yr effeithir arnynt, a phan fo'n bosibl, sicrhau bod pobl leol yn cael eu cyflogi a allai siarad neu sydd â gwybodaeth am y Gymraeg. Ar ben hynny, fel y nodir yn yr Ystyriaethau Allweddol, gallai'r Prosiect ddarparu adnoddau i weithwyr, fel rhestrau ymadroddion allweddol, i helpu'r rheini nad ydynt yn gallu siarad Cymraeg.

8. Cydbwysedd Cynllunio a Chasgliad

- 8.1.1 Paratowyd y Datganiad Cynllunio hwn fel cyfres o ddogfennau sy'n rhan o gais sy'n cael ei wneud gan yr Ymgeisydd am ganiatâd cynllunio llawn i ddisodli ceblau tanddaearol presennol a gosod ceblau tanddaearol newydd yn is-orsaf bresennol Pentir.
- 8.1.2 Mae angen y cais cynllunio ar gyfer datblygu Is-orsaf Pentir, sydd ei hangen i gefnogi Prosiect Atgyfnerthu ehangach Pentir i Drawsfynydd. Mae'r Prosiect yn gynllun uwchraddio trawsyrru i gynyddu capasiti'r rhwydwaith rhwng is-orsafoedd Pentir a Thrawsfynydd yng ngogledd-orllewin Cymru. Mae'r Prosiect yn rhan o'r uwchraddiadau trawsyrru rhwydwaith ehangach sydd eu hangen i hwyluso'r gwaith o gysylltu 50 GW o ynni gwynt ar y môr erbyn 2030.
- 8.1.3 Mae'n bwysig cynnal ac uwchraddio'r rhwydwaith presennol gan fod rhai cydrannau bellach yn hen ac yn dod at ddiwedd eu hoes weithredol (ar ôl cael eu gosod ddiwedd y 1960au). Beth bynnag fo'u hoedran, mae angen newid rhai o'r cydrannau hyn hefyd oherwydd bod angen eu huwchraddio i ddiwallu anghenion ehangach y Prosiect.
- 8.1.4 Mae gosod ceblau newydd yn hanfodol er mwyn gallu cynyddu capasiti'r rhwydwaith sy'n ofynnol i gyfrannu at dargedau ynni adnewyddadwy Llywodraeth Cymru a grynhoir uchod. Mae cefnogaeth polisi cenedlaethol gref ar gyfer cryfhau ac atgyfnerthu'r rhwydwaith trydan yng Nghymru, yn enwedig i gefnogi'r newid i sero net. Mae seilwaith grid strategol newydd wedi'i glustnodi'n benodol gan Lywodraeth Cymru, ynghyd ag ymrwymiad i weithio gyda rhanddeiliaid, gan gynnwys y National Grid, i newid i rwydwaith grid aml-factor a *"lleihau'r rhwystrau rhag gweithredu seilwaith grid newydd"*.
- 8.1.5 Mae Polisi Cynllunio Cymru yn amlinellu ym mhennod 5 bod angen rhwydwaith grid trydan effeithiol i gyflawni uchelgeisiau adnewyddadwy a charbon isel Llywodraeth Cymru, ac ar ben hynny y dylid darparu seilwaith rhwydwaith grid trydan ychwanegol. Bydd y gwaith arfaethedig yn atgyfnerthu'r rhwydwaith trydan gan helpu i ateb y galw yng ngogledd-orllewin Cymru, gan gynnwys drwy ddsbarthu trydan o brosiectau ynni adnewyddadwy ar y môr.
- 8.1.6 Mae angen wedi'i nodi a'i sefydlu am y gwaith arfaethedig, fel y nodir yn y Papur Gwyn ar Ynni (2020), sy'n amlinellu strategaeth i drawsnewid y system ynni, mynd i'r afael ag allyriadau, ar yr un pryd â pharhau i sicrhau cyflenwad diogel a dibynadwy, a biliau fforddiadwy i aelwydydd a busnesau. Yn ogystal, mae Llywodraeth Cymru wedi gosod targedau uchelgeisiol ar gyfer ynni adnewyddadwy a'r rhwydwaith trawsyrru trydan, i wneud cyfraniadau sylweddol at ddatgarboneiddio ac i ddarparu diogelwch ynni.
- 8.1.7 Mae NESO yn cydnabod bod y Prosiect yn hanfodol ar gyfer trawsyrru trydan yng Nghymru. Mae'r angen am y Prosiect yn cael ei ddyrchafu ymhellach gan Ofgem, sy'n ei nodi fel un o'r prosiectau Buddsoddiad Strategol Carlam mewn Prosiectau Trawsyrru (ASTI). Mae prosiectau ASTI yn rhan o fframwaith cymeradwyo a chyllido rheoleiddiol newydd ar gyfer prosiectau trawsyrru ar y tir y mae Ofgem yn nodi sy'n ofynnol i gyflawni uchelgeisiau Sero Net 2030 y Llywodraeth. Er mwyn helpu i gyflawni'r uchelgeisiau hynny, mae Ofgem wedi nodi bod angen uwchraddio capasiti'r rhwydwaith trydan yng ngogledd Cymru yn sylweddol er mwyn gallu cysylltu ffermydd gwynt newydd ar y môr.
- 8.1.8 Mae'r gwaith arfaethedig wedi bod yn destun arolygon ac asesiadau amgylcheddol i nodi, osgoi drwy ddylunio, a lliniaru effeithiau niweidiol. Mae'r gwaith arfaethedig wedi

cael ei asesu yn erbyn ei gydymffurfiaid â pholisïau yn y Cynllun Datblygu ac mae ystyriaethau perthnasol eraill wedi cael eu hystyried. Mae'r arfarniad yn Adran 7 yn nodi sut mae'r gwaith arfaethedig yn cyd-fynd â'r polisïau perthnasol sy'n ffurfio rhan o'r Cynllun Datblygu o ran tirlunio a nodweddion gweledol, ecoleg, yr amgylchedd hanesyddol, cyflwr y tir, perygl llifogydd a draenio, traffig a thrafnidiaeth, ansawdd yr aer, sŵn a dirgryndod ac effeithiau cronrus.

- 8.1.9 Dylid rhoi pwys cadarnhaol sylweddol ar yr angen dybryd am y gwaith arfaethedig fel y dangosir yn y Datganiad Cynllunio hwn, ynghyd â'r manteision cysylltiedig eraill, gan gynnwys y cyfraniad tuag at system drydan ddibynadwy a diogel. Mae **DA Rhifyn 2: Gwaith Pentir** a'r arfarniad yn y Datganiad Cynllunio hwn yn dangos bod effeithiau niweidiol wedi cael eu lleihau gyda'r holl faterion amgylcheddol yn cael effeithiau niwtral drwy gynnwys mesurau lliniaru creiddiol ac yn bennaf oherwydd bod y gwaith yn cael ei wneud o fewn ôl troed is-orsaf bresennol.
- 8.1.10 I gloi, mae angen dybryd a chyfiawn am y gwaith arfaethedig, ac mae'r egwyddor o ddatblygu ac uwchraddio rhwydweithiau trawsyrru i hwyluso'r gwaith o gysylltu cynnyrch ynni adnewyddadwy newydd, ac uwchraddio capasiti'r grid yn cael ei chefnogi gan y Cynllun Datblygu a Pholisi Cenedlaethol. Ar ben hynny, mae'r Datganiad Cynllunio hwn a'r DA cysylltiedig wedi dangos mai bach iawn fyddai'r effeithiau niweidiol, gan fod y gwaith arfaethedig yn cydymffurfio â'r Cynllun Datblygu. Ar ben hynny, bydd y gwaith arfaethedig yn darparu manteision sylweddol i'r cyhoedd, a dylid rhoi caniatâd cynllunio yn ddi-oed.

9. Llyfryddiaeth

- Ref. 1-1 Y Llyfrfa (2012). Gorchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Gweithdrefn Rheoli Datblygu) (Cymru) 2012. Ar gael yn: <https://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2012/801/contents> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-2 Y Llyfrfa (1990). Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990. Ar gael yn: <https://www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/1990/8/contents> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-3 Gweithredwr System Ynni Cenedlaethol (2022). Asesiad o Opsiynau Rhwydwaith. Ar gael yn: <https://www.neso.energy/publications/network-options-assessment-noa> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-4 Gweithredwr System Ynni Cenedlaethol (2022). Llwybr at 2030, Cynllunio Rhwydwaith Cyfannol. Ar gael yn: <https://www.neso.energy/publications/beyond-2030/holistic-network-design-offshore-wind> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-5 Y Llyfrfa (1989). Deddf Trydan (1989). Ar gael yn: <https://www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/1989/29/contents> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-6 Y Llyfrfa (1995). Gorchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Gweithdrefn Rheoli Datblygu) (Cymru) 1995. Ar gael yn: <https://www.legislation.gov.uk/cy/uksi/1995/418/contents/made> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-7 Y Llyfrfa (2017). Rheoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Asesu Effeithiau Amgylcheddol) (Cymru) 2017. Ar gael yn: <https://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2017/567/contents> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-8 Ofgem (2023). Fframwaith Buddsoddiad Strategol Carlam mewn Prosiectau Trawsyrru (ASTI). Ar gael yn: <https://www.ofgem.gov.uk/sites/default/files/2023-08/Accelerated%20Strategic%20Transmission%20Investment%20Guidance%20And%20Submission%20Requirements%20Document.pdf> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-9 Cynhadledd Newid Hinsawdd y Cenhedloedd Unedig (2015). Cytundeb Paris. Ar gael yn: <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-10 Yr Adran Diogelwch Ynni a Sero Net (2020). Papur gwyn ar ynni: Pweru ein dyfodol sero net. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/energy-white-paper-powering-our-net-zero-future> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-11 Yr Adran Diogelwch Ynni a Sero Net (2021). Net Zero Strategy: Build Back Greener. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/net-zero-strategy> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-12 Llywodraeth y DU (2022). British Energy Security Strategy. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/british-energy-security-strategy/british-energy-security-strategy> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-13 Trysorlys EF (2022). The Growth Plan 2022. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/632d5bca8fa8f51d1ddaf824/CCS207_CCS0822746402-001_SECURE_HMT_Autumn_Statement_2022_BOOK_Web_Accessible.pdf [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-14 Yr Adran Diogelwch Ynni a Sero Net (2023). Powering Up Britain. Ar gael yn: <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/642468ff2fa8480013ec0f39/powering-up-britain-joint-overview.pdf> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-15 Y Llyfrfa (2016). Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016. Ar gael yn: <https://www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/3/contents> [Cyrchwyd 06/03/2025]

- Ref. 1-16 Llywodraeth Cymru (2023). Cynhyrchu Ynni yng Nghymru 2023. Ar gael yn: <https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2025-02/cynhyrchu-ynni-yng-nghymru-2023.pdf> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-17 Comisiwn Seilwaith Cenedlaethol Cymru (2023). Paratoi Cymru ar gyfer Ynni Adnewyddadwy 2050. Ar gael yn: <https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2024-03/paratoi-cymru-ar-gyfer-ynni-adnewyddadwy-2050.pdf> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-18 Y Llyfrfa (2023). Deddf Ynni 2023. Ar gael yn: <https://www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2023/52> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-19 Gweithredwr System Ynni Cenedlaethol (2022). Aseiad o Opsiynau Rhwydwaith 2021/2022. Ar gael yn: <https://www.neso.energy/document/262981/download> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-20 Gweithredwr System Ynni Cenedlaethol (2024). Beyond 2030 Technical Report. Ar gael yn: <https://www.neso.energy/publications/beyond-2030> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-21 Yr Adran Diogelwch Ynni a Sero Net (2024). Cynllun Gweithredu Ynni Glân 2030. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/clean-power-2030-action-plan> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-22 Llywodraeth Cymru (2021). Asedau Hanesyddol Cadw. Ar gael yn: <https://mapdata.llyw.cymru/maps/cadw-historic-assets/> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-23 Cyfoeth Naturiol Cymru (2023). Mapiâu Llifogydd a Risg Erydu Arfordirol. Ar gael yn: <https://flood-risk-maps.naturalresources.wales/?locale=cy> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-24 Cyfoeth Naturiol Cymru (2025). Map Llifogydd ar gyfer Cynllunio. Ar gael yn: <https://naturalresources.wales/flooding/flood-map-for-planning/?lang=cy> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-25 Llywodraeth Cymru (2019). Map Rhagweld Dosbarthiad Tir Amaethyddol 2. Ar gael yn: https://mapdata.llyw.cymru/layers/inspire-wg:wg_predictive_alc2 [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-26 Cyngor Gwynedd (2017). Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd. Ar gael yn: <https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Cyngor/Strategaethau-a-pholis%c3%afau/Cynllunio-ac-amgylchedd/Polisi-cynllunio/Cynllun-Datblygu-Lleol-ar-y-Cyd/CDLI-presennol/Cynllun-Datblygu-Lleol-ar-y-Cyd.aspx> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-27 Cyngor Gwynedd (2025). Cynllun Datblygu Lleol Gwynedd (y Cynllun newydd). Ar gael yn: <https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Cyngor/Strategaethau-a-pholis%c3%afau/Cynllunio-ac-amgylchedd/Polisi-cynllunio/Cynllun-Datblygu-Lleol-ar-y-Cyd/Cynllun-Datblygu-Lleol-ar-y-Cyd-diwygiedig/Cynllun-Datblygu-Lleol-Gwynedd-y-Cynllun-newydd.aspx> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-28 Cyngor Gwynedd (2025). Gweld ceisiadau cynllunio (Dilyn a Darganfod). Ar gael yn: <https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Trigolion/Cynllunio-a-rheolaeth-adeiladu/Cynllunio/Gweld-ceisiadau-cynllunio-Dilyn-a-Darganfod.aspx> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-29 Y Llyfrfa (2016). Gorchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Gweithdrefn Rheoli Datblygu) (Cymru) (Diwygiad) 2016. Ar gael yn: <https://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2016/59/made> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-30 Y Llyfrfa (2004). Deddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004. Ar gael yn: <https://www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2004/5/contents> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-31 Llywodraeth Cymru (2021). Cymru'r Dyfodol: Y Cynllun Cenedlaethol 2040. Ar gael yn: <https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2021-03/cymru-dyfodol-y-cynllun-cenedlaethol-2040.pdf> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-32 Llywodraeth Cymru (2024). Polisi Cynllunio Cymru (Rhifyn 12). Ar gael yn: <https://www.llyw.cymru/polisi-cynllunio-cymru> [Cyrchwyd 06/03/2025]

- Ref. 1-33 Llywodraeth Cymru (2009). Nodyn Cyngor Technegol 5 Polisi Cynllunio Cymru: Gwarchodaeth Natur a Chynllunio. Ar gael yn: <https://www.llyw.cymru/nodyn-cyngor-technegol-tan-5-cynllunio-chadwraeth-natur> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-34 Llywodraeth Cymru (2004). Nodyn Cyngor Technegol 15 Polisi Cynllunio Cymru: Datblygu, Llifogydd ac Erydu Arfordirol. Ar gael yn: <https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2025-06/nodyn-cyngor-technegol-tan-15-datblygu-llifogydd-ac-erydu-arfordirol.pdf> [Cyrchwyd 06/05/2025]
- Ref. 1-35 Llywodraeth Cymru (2017). Nodyn Cyngor Technegol 24 Polisi Cynllunio Cymru: Yr Amgylchedd Hanesyddol. Ar gael yn: <https://www.llyw.cymru/nodyn-cyngor-technegol-tan-24-yr-amgylchedd-hanesyddol> [Cyrchwyd 06/03/3025]
- Ref. 1-36 Yr Adran Diogelwch Ynni a Sero Net (2024). Datganiad Polisi Cenedlaethol Cyffredinol ar Ynni (EN-1) Ar gael yn: <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a78a66b40f0b62b22cbbaf7/6185-datganiad-polisi-cenedlaethol.PDF> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-37 Yr Adran Diogelwch Ynni a Sero Net (2024). Datganiad Polisi Cenedlaethol ar gyfer Seilwaith Rhwydweithiau Trydan (EN-5). Ar gael yn: <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a79988ce5274a3864fd8362/6189-datganiad-polisi-cenedlaethol-am-seilwaith-rhwydwe.PDF> [Cyrchwyd 06/03/2025]
- Ref. 1-38 Rheoliadau Gweithfeydd Trydan (Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol) (Cymru a Lloegr) 2017. Ar gael yn: [Rheoliadau Gweithfeydd Trydan \(Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol\) \(Cymru a Lloegr\) 2017](https://www.llyw.cymru/nodyn-cyngor-technegol-tan-11-swn) [Cyrchwyd 19/05/2025]
- Ref. 1-39 Llywodraeth Cymru (2010). Nodyn Cyngor Technegol (TAN) 6: Cynllunio ar gyfer cymunedau gwledig cynaliadwy. <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a79988ce5274a3864fd8362/6189-datganiad-polisi-cenedlaethol-am-seilwaith-rhwydwe.PDF> [Cyrchwyd 23/05/2025]
- Ref. 1-40 Llywodraeth Cymru (1997). Nodyn Cyngor Technegol (TAN) 11: Sŵn <https://www.llyw.cymru/nodyn-cyngor-technegol-tan-11-swn>. [Cyrchwyd 19/05/2025]
- Ref. 1-41 Llywodraeth Cymru (2016). Nodyn Cyngor Technegol (TAN) 12: Dylunio <https://www.llyw.cymru/nodyn-cyngor-technegol-tan-12-dylunio>. [Cyrchwyd 19/05/2025].
- Ref. 1-42 Llywodraeth Cymru (2014). Nodyn Cyngor Technegol (TAN) 20: Cynllunio a'r Iaith Gymraeg <https://www.llyw.cymru/nodyn-cyngor-technegol-tan-20-cynllunio-ar-gymraeg> [Cyrchwyd 19/05/2025]
- Ref. 1-43 Llywodraeth Cymru (2014). Nodyn Cyngor Technegol (TAN) 23: Datblygu economaidd. <https://www.llyw.cymru/nodyn-cyngor-technegol-tan-23-datblygu-economaidd> [Cyrchwyd 23/05/2025]

National Grid plc
National Grid House
Warwick Technology Park,
Gallows Hill, Warwick.
CV34 6DA Y Deyrnas Unedig

Cofrestredig yng Nghymru a Lloegr.
Rhif 4031152
nationalgrid.com